

A-30242
-5

HELGA LADVA

ABIKS MUUSIKAÕPETAJALE
V

MUUSIKALISEST KASVATUSEST
I KLASSIS

Tallinn 1970

A-30242

-5

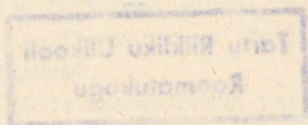
EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUM

EESTI NSV VABARIIKLIK ÕPETAJATE TÄIENDUSINSTITUUT

Abiks õpetajale

Helga L a d v a

M U U S I K A L I S E S T K A S V A T U S E S T
I K L A S S I S

Tallinn

1970

ARHIIVKOGU
TARTU RIIGI KASVATAJATE KASVATAJATE

Arhiivkogu

Arhiivkogu

Arhiivkogu

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

76286

Tartu

1978

ARHIIVKOGU

Sissejuhatus

Kaasaegse muusikalise kasvatusel seloomustavad jooned üldhariduslikus koolis on järgmised:

- 1) kaasa aidata muusika tunnetamisele,
- 2) arendada muusikalist mõtlemist,
- 3) kindlamalt välja kujundada noodilugemise oskus.

Sellest lähtuvalt on viimastel aastatel märgatavalt elavnenud huvi relatiivsete meetodite ("toonika-do" ja "ja-le") vastu, mis lähtuvad muusikalise mõtlemise arendamisest heliastmete laadilisest kokkukuuluvusest ja selle baasil suhtelise kuulmi e arendamisest.

Laiema tähelepanu osaliseks nüüdisajal on saanud saksa kaasaegse silmapaistva helilooja ja pedagoogi Carl Orffi õppesüsteem, mis laulmise kõrval annab küllaltki tähtsa koha ka omalaadsele musitseerimisele kõigile kättesaadavail muusikainstrumentidel.

Huvi pakub ka tuntud ungari helilooja ja pedagoogi Zoltan Kodaly süsteem, mis lähtub lastepärastest intonatsioonidest kodumaise folkloori alusel ja töötab välja väga lihtsate ning näitlike võtetega õpilastele vajalikud muusika-alased kogemused.

Metoodilise mõtte kaasaelamist neile püüdlustele on viimastel aastatel märgata ka meie vabariigis. H.Kaljuse ja V.Laul on välja töötanud "toonika-do" ja "ja-le" silbistiku alusel uue relatiivse astmesilbistiku, mis on leidnud aktiivset kasutamist paljudes koolides. On toimunud relatiivse astmesümboolika ja C. Orffi aktiivsemate elementide süntees.

Uue metoodika rakendamisest on avaldatud rida artikleid ajakirjanduses. On loodud esialgsed materiaalsed

alused töötamiseks uue metoodika järgi (R.Pätsi "Metoodiliselt kofraldatud uudismaterjal aktiivseks musitseerimiseks mudilastega", H.Kaljuste "Laulik JO-LE-MI" I, II, väljaanded "Abiks muusikaõpetajale", R.Pätsi, H.Kaljuste "JO-LE-MI.Laulik I-II klassile.Käsiraamat õpetajale", R.Pätsi, H.Kaljuste "JO-LE-MI.Laulik I, II klassile" jms.). Käesolev töö on mõeldud metoodilise abimaterjalina algklasside laulmisõpetajatele, kes töötavad R.Pätsi, H.Kaljuste "JO-LE-MI laulikuga" üldharidusliku kooli I klassis, kus on üks muusikalise kasvatus tunde nädalas.

Lähtudes eespool nimetatust alustasin eksperimentaalset metoodilist tööd muusikalise kasvatus alal Tallinna 42.Keskooli I klassis 1964/65.õ.-a. Sellise metoodilise töö aluseks said mitmed põhimõtted.

Esmajoonel pidasin silmas seda, et muusikaline kasvatus algastmel haaraks õpilasi võimalikult tugevasti aktiivsuse sfääri. Selleks kasutasin lastele omaseid riime, mängu ja laule selliselt, et õpilased õpiksid neile kaasa elama ja osalt omapoolseltki kaasa looma. Juba algastmel tuleb õpilaste rütmilisi ja meloodilisi elamusi suunata muusikaliste algelementide tundmaõppimisele nii, et järkjärgult õpitaks kõige elementaarsemaid muusikaelemente tunnetama, neid märitlema ja lõpuks noodipildis tundma. Erilise rõhu asetasin mängulisele elemendile, mis võimaldas käsitletud materjali õpilastel aktiivselt läbi elada. Muusikalise mitmekesisuse huvides rakendasin õpitud lauludele rütmilisi kaasmänge (rütm- ja meloodiapillidel), milleks kasutatakse enamasti lühikesi korduvaid motive, mida on kerge kuulmise järgi kogu klassile selgeks õpetada ja koheselt rakendada.

Esimesel laulmistunnil tutvusin õpilaste laululiste võimetega, individuaalselt helilindistades, et selgitada esialgsed laululised võimed ja ühtlasi ka edaspidised vajadused individuaalseks tööks õpilastega. Sellise põgusa

tutvumise tulemusena saab õpetaja ülevaate, millise konkreetse õpilaskontingendiga tal on tegemist, et siis osata oma tööd õigesti planeerida ja operatiivsemalt tegutseda. Esialgse ja edaspidise helilindistatud materjali põhjal on hea jälgida õpilaste laululiste võimete arenemist.

Diferentseeritud laulmiseks paigutasin klassis võrdsete võimetega õpilased samasse pingiritta istuma (vt. R.Pätsi artiklit "Diferentseeritud laululine rakendus muusikaliselt mahajäänute abistamise vahendina", "Nõukogude Õpetaja" nr.52, 25.XII 65.a.).

Diferentseeritud laulmine meeldib õpilastele, sest nad on sellisel laulmisel rakendatud jõukohasele, aktiivsele ja meeldivale muusikalisele tegevusele. Edusammude puhul alarühmas viisin õpilase üle järgmise, nõudlikumasse rühma.

Kogu õppeaasta vältel on järjekindlat rõhku pandud õpilaste laululise väljenduse ühtlustamisele ja paljudele omase forsseeriva laulmismaneeri ravimisele, mis andis õppeaasta lõpuks rahuldava tulemuse. Enamik õpilasi harjus kriitiliselt suhtuma ka hääle kvaliteeti ja ettekande ilmekusse, mille tulemusena kadus forsseeritud kõla ülekaal, andes enam ruumi ühtlasele ja paindlikumale laululisele väljenduslikkusele.

Olulise tähtsusega I klassis on ka muusika iseloomu edasiandmine liikumises ja mängudes ning muusika kuulamine. Marsi-, mängu- ja tantsulaadse karakteri väljendamine liigutustes võimaldab laulmistundi tuua nn. kehakultuuri-minutid. Tutvustades klassile lastelaule ja instrumentaalseid lühikarakterpalu, oli pearõhk asetatud muusikaliste kujundite ja olulisemate väljendusvahendite selgitamisele, mille põhjal õpilased tegid omapoolseid tähelepanekuid kuulnud muusikapala kohta.

Kõiki neid nõudeid silmas pidades püüdsin tunnis käsitletava materjali valida sellise, mis võimaldaks tundi

üles ehitada orgaanilise tervikuna, kus tunni üksikosad oleksid seotud ja kasvaksid üksteisest välja, tund tervikuna aga kasvataks õpilast ja mõjaks rikastavalt tema tundele.

Järgnevalt toodud aasta töökavas ja selle alusel koostatud plaan-konseptides on püütud nimetatud printsiipe arvestada. See olgu üheks näiteks, kuidas võiks muusikalise kasvatus tundi I klassis siustada.

Märkus: Töökavas on x-ga märgitud laulud õpitud rütmipilide kaasmänguga;

P - põhilauluvara laulud;

D - diferentseeritult käsitletud.

Plaankonseptides on alla tõmmatud tunnis esmakordselt käsitletav materjal.

Materjali käsitlemise ajalist jaotust ei ole toodud, sest õpetaja peaks klassi võimetest olenevalt ise materjali ajalisel jaotama.

P L A A N K O N S P E K T E

I klassile

I poolaasta

I veerand

1. tund

Tunni teema:

- 1) R.Pätsi laulu "Koolikell" õpetamine koos rütmilise kaasmänguga;
- 2) kuulmise järgi eristada rõhuga ja rõhuta helisid, mõisted: "helilooja", "luuletaja", "salm", "viis";
- 3) marssimine muusika järgi:
"Kuu väikest trummarit" - J.Graubinš;
- 4) kuulamiseks "Tere, kool!" - R.Päts (laululises ettekandes).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatustlik:

selgitada õppimise vajalikkust, kasvatada armastust oma kooli ja õpetajate vastu.

II. Õpetuslik:

- 1) laulu õpetamine koos hääle arendamisega ulatuses sol¹ - mi¹
- 2) rütmitunde arendamine kuulmise järgi.

Õppevahendid: kellamäng, triangel, klaver, helilooja pilt, trumm, Laulik I klassile.

Tunni sisu	Metoodilisi näpunäiteid
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. Õpilaste paigutamine is-</p>	<p>Varem koostatud plaani koha-</p>

tuma lauluklassis diferentseeritud laulmiseks 3 rühma.

2. Õpilaste tutvustamine lauluklassi ja selle sisustusega.
3. Käitumisest laulutunnis.

II. Põhiosa

1. Õpetaja laululises ettekandes R. Pätsi "Tere, kool!" (Laulik I. Tln. 1966, lk. 3.)
2. Vestlus õppimise vajalikkusest, õppimistingimustest meie maal, kool kui õpilase teine kodu.
3. Mõistete "luuletaja", "helilooja", "viisi" ja "salm" selgitamine.
4. "Koolikell" õppimine:
a) vokaalne ettekanne;

selt, ridade kaupa.

Vajaduse korral, kui lauluklass erineb tavalisest klassist. (Lauad, toolid, klaver, noodijoonestikuga tahvel, heliloojate pildid seintel jms.)

Selgitada, kuhu asetada õppevahendid, kuidas seista ja istuda. Vaadata ja analüüsida lauliku pilti lk.4.

Klassi ülesandeks on kuulata, millist päeva selle lauluga meenutatakse (esimest koolipäeva, laulu lõpus koolikella helin). Vaadata ja vestelda lauliku pildi põhjal lk. 3.

Sobiv tuua mõned andmed oma kooli kohta. Vestluse võiks lõpetada J.Kaidla sõnadega:

"Ega tarkus taevast saja, tema püüdmiseks on vaja rada leida raamatust."

Kuuldud laulu sõnad on kirjutanud luuletaja Juta Kaidla, viisi - helilooja Riho Päts (näidata pilte).

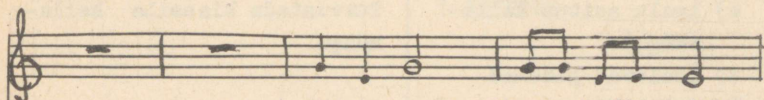
Vt. nooti lk. 9

Taotlema loomulikku, liht-

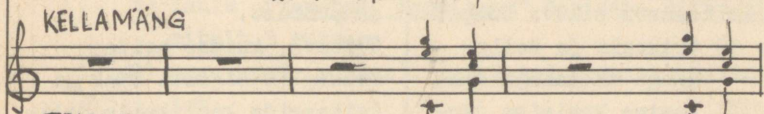
KOOLIKELL

ELAVALT

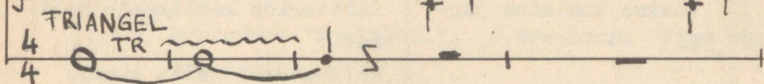
R. PÄTS

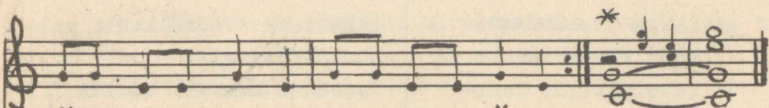
1. TILL-LILL-LILL, TUNDI KUTSUB KELL
2. TILL-LILL-LILL, JÄLE KUTSUB KELL

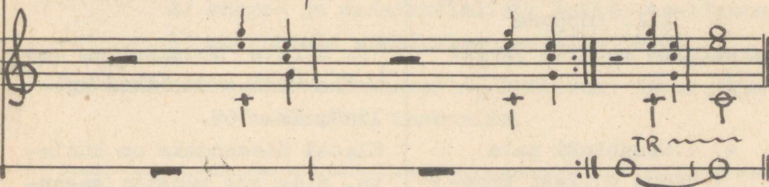
KELLAMÄNG

TRIANGEL
TR

LÄHME RUTTU KLASSI LAULANE SIIS HÄSTI. (*KLAVER)
VÖTKEM KÄTEST KINNİ, MÄNGIME SIIS RINGIS.

- b) sõnade õppimine kogu klassiga (1.salm);
- c) laulu esitus kellamängul;
- d) laulavad paremad õpilased;
- e) laulu harjutamine seoses siluva tööga;
- f) triangli ja kellamängu kaasmängu õpetamine kuulmise järgi;

- g) laulu **laulmine** koos klaverisaate ja rütmipillide kaasmänguga (1.salm).

III. Lõpposa

Marssimine muusika järgi:

- a) J.Graubini pala "Kuus väikest trummarit" sissejuhatus tutvustamine algul klaveril, siis trummil;
- b) pala ettekanne tervikuna;

sat esitust.

Korrata iga lauset 1-2 korda.

Tutvustada klassile kellamängu.

Taotlema kõlalist ühtlust ja puhtust.

Näidata, kuidas hoida trianglit õigesti käes ja imiteerida koolikella helinat.

Kellamängul jätta ainult vajalikud plaadid peale, et vältida "möödalöömist".

Rakendada võimalikult paljusid õpilasi.

Vajaduse korral laulda III rühmaga laulu madalamalt (La-mažooris).

Vt. R.Päts "Muusikaline kasvatus üldhariduslikus koolis", lk. 169.

Klassi ülesandeks on kuulata, mida see muusika meenutab (trummi löömist).

Ühiselt pealkirjastada kuulatud pala.

- c) plaksutamise rõhulisel helil;
 d) marssimine muusika järgi.

Rõhutada meetrumi rõhulist osa.
 Jälgida, et kõik alustaksid vasaku jalaga ja marsiksid korraga.

2. tund

Tunni teema:

- 1) laulu "Tam-tam, marsisamm" õppimine diferentseeritult 3 rühmas;
- 2) tugevamad (rõhuga), vaiksemad (rõhuta) helid laulus;
- 3) kordavalt "Koolikell", J.Graubinski "Kuus väikest trummarit".

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

musitseerimisrõõmu süvendamine muusikalise tegevuse kaudu.

II. Õpetuslik:

- 1) intonatsioonide SO-RA-MI omandamine kuulmise järgi;
- 2) kõrge- ja madalakõlaliste helide eraldamine;
- 3) rütmide arendamine kuulmise järgi.

Õppevahendid: Laulik I klassile, ksülofon, trumma, klaver, kellamäng, tamburiin.

Tunni sisu	Metoodilisi näpunäiteid
I. Ettevalmistav osa 1. R.Pätsi laulu "Koolikell" kordamine koos rütmilise kaasmängu ja	Algul laulda ilma rütmipilide kaasmänguta sõnade, viisi meeldetuletamiseks, see-

klaverisaatega.

2. Marssimine J.Graubinski pala "Kuus väikest trummarit" järgi.

II. Põhiosa

"Tam-tam, marsisamm"

õppimine:

- a) õpetaja ettekanne vokaalselt;
b) õpetaja ettekanne kella mängul;
c) laulavad üksikud õpilased, kellele meelde jäi;
d) laulu õppimine diferentseeritult, plaksutamise-ga rühnilisel helil;

- e) lauliku pildi analüüs lk. 6;

järel rütmilise kaasmänguga. Pillidel mängivaid õpilasi hinnata.

Tuletada meelde mängitud pala pealkiri ja rakendada õpilased plaksutamisele rühnilistel helidel.

Vt. Käsiiraamat õpetajale, lk. 35. Tln. 1967.

Teatada laulu pealkiri ja helilooja.

Määrata laulu iseloom.

1.lause laulavad I rühma lauljad, II ja III rühm plaksutab kaasa rühnilisel helil.

2.lause laulab II rühm, I ja III rühm plaksutab kaasa rühnilisel helil.

Kordamisel rakendada plaksutamise asemel trampimist vasaku jalaga.

Kui III rühma õpilased on plaksutamise ja trampimisega hästi toime tulnud, siis rakendada neid trummil, tamburiinidel kaasa mängima.

Juhtida õpilaste tähelepanu sellele, et laulu I osas astuvad poisid kõikidel rõhu-

f) tunni lõpetamine lauluga "Tam-tam, marsisamm".

listel helidel vasaku jalgaga ja II osas lööb poiss rõhulise heli ajal trummile, rõhuta heli ajal on trummi-pulk üles tõstetud.

Klassil tõusta püsti ja marssida kaasa, II osas liisandub marssimisele veel plaksutamine rõhulisel helil.

3. tund

Tunni teema:

- 1) helivõltuste tundmaõppimine, lühemad ja pikemad helid, nende iseloomustamine rütmisõnadega "SAMM", "JOOK-SEN", 2-osal. taktimõõdu määramine kuulmise järgi, selle viipamine;
- 2) kiire ja aeglane liikumine muusikas, sellele kohanemine liigutustes: E.Tilitsejeva "Marss ja jooks".
- 3) kordavalt: "Tam-tam, marsisamm".

Tunni eesmärgid:

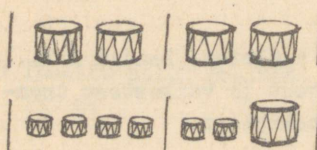
I. Kasvatuslik:

distsiplineeritud laulmisoskuse arendamine.

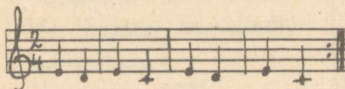
II. Õpetuslik:

- 1) intonatsioonide SO-MI, SO-RA-MI süvendamine kuulmise järgi;
- 2) kohanemine liigutustes kiirele ja aeglasele liikumisele muusikas.

Õppevahendid: kellamäng, trumm, ksülofon, Laulik I kl., aplikatsioonid suurtest ja väikestest trummidest, grammofon, heliplaat.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnöõre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>B.Tilitõbejeva pala "Marss ja jooks" kuulamine heliplaadilt ja sellele kohahemine liikumises.</p>	<p>Jälgida, et marssimine toimuks kõigil õige jalaga. Missugust laulu me tunneme, mille järgi saab marssida? ("Tam-tam, marsisamm")</p>
<p>II. Põhiosa</p>	
<p>1. "Tam-tam, marsisamm" kordav laulmine diferentseeritult.</p>	<p>III rühm plaksutab rõhulisel helil.</p>
<p>2. Taktimõõdu määramine kuulmise järgi marsisdes.</p>	<p>Lugeda ära, mitu sammu saab astuda ühest rõhuga helist teise (2). Erinevate arvaste puhul klassis lasta veel kord määrata, rõhutada reljeefsemalt meetrumi rõhulist osa.</p>
<p>3. Laulmine koos takti viipamisega (rõhuline löök - alla, rõhuta - üles).</p>	<p>Juhtida tähelepanu käte õigele hoiule: silmade kõrgusel, õlgade laiuselt. Vaadata laulikust lk. 13 pilti.</p>
<p>4. Rütmiline analüüs kuulmise järgi, märkides helivältused apliatsioonide abil tahvile.</p>	<p>Analüüsi teostada taktide kaupa, mängides kuulnud helisid trümmil. Võrrelda helide pikkust omavahel. Selgitada helivältusi ja ise loomustada neid rütmisõnadega:</p>
	<p>1.taktis kuuleme kahte ühepikkust heli, mis vältavad kumbki 1 löögi. Et kummagi</p>

5. Lugeda rütmisõnadega laulu rütmi.
6. Lugeda rütmisõnadega koos plaksutamisega.
7. Laulda rütmisõnadega.
8. Laulda tekstiga.
9. Rütmilise kaasmängu õppimine kuulmise järgi:
 - a) ksülofoni kaasmängu õpetamine:

- b) kellamängu kaasmängu õpetamine;

heli ajal jõuaksime astuda ühe sammu, siis loeme neid rütmisõnadega "SAMM";

3.taktis kuuleme 4 ühepikkust heli, ühel löögil kuuleme 2 heli. Nende helide ajal enam sammuda ei saa, vaid jõuame joosta ja seejärelast loeme niisuguseid kiireid helisid rütmisõnadega "JOOK-SEN".

Korrata, kuni saavutatakse rütmiline selgus ja kindlus.

Vt. Käsiiraamat õpetajale, lk. 36.

Ksülofonile jätta ainult vajalikud plaadid ja näidata kogu klassile, kuidas mängida. Esialgu võib harjutada laulmise järgi käte tööd laual, seejärel kutsuda õpilasi ksülofonil mängima. Ka võiks õpilastel laudadel olla papist mänguksülofonid, millel harjutatakse käte õiget tööd.

Kaasmängu õppimine toimub analoogiliselt ksülofoni

c) trummi kaasmäng.

10. Tunni lõpetamine lauluga "Tam-tam, marsisamm" koos rütmipiltide kaasmänguga.

kaasmängu õppimisega.

Trumm mängib kaasa rõhulistel helidel.

Hoolitseda rõõmsatujuulise laulmise eest.

4. tund

Tunni teema:

- 1) laulu "Suur kell ja väiksed kellad" õppimine kuulmise järgi koos kaasmänguga;
- 2) helivältsed noodipildi järgi;
- 3) kiire ja aeglane liikumine muusikas: E.Tilitsejeva "Marss ja jooks" heliplaadilt;
- 4) M.Terri "Sügis aias" 1. salmi õppimine liigutustega.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

kell, meie ajanäitaja.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine uue lauluga;
- 2) intonatsiooni SO-MI süvendamine kuulmise järgi;
- 3) helivältsustele reageerimine marssides, joostes, plaksutades.

Õppevahendid: kellamäng, pilt kelladest, rütmikaardid
  grammofon, heliplaat, Laulik I.

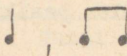
Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
I. Ettevalmistav osa E.Tilitsejeva "Marss ja	Jälgida, et marssimist alus

jooks" kuulamine heliplaadilt ja muusikale kohane mine liikumises.

II. Põhiosa

1. "Suur kell ja väiksed kellad" õppimine kuulmise järgi:

- a) vestlus kellast kui ajanäitajast, kellade liikidest, nende erinevast käigust;
- b) laulu ettekanne vokaalselt;
- c) laulu rütmiline analüüs suuliselt, helilüütluste SÁMM, JOOK-SEN kordamine ja nende märkimine nootidega

- d) laulu rütmi lugemine rütmisõnadega ja plaksutamine laulikut;
- e) sõnade ja viisi üheaegne õppimine kuulmise järgi;
- f) laulmine sõnadega koos rütmi plaksuta-

tataks vasaku jalaga, joosta paigal, varvastel.

Vt. Käsiraamat õpetajale, lk. 39.

Klassil ülesandeks kuulata, millistest kelladest lauldakse. Pildid seinaku-, tasku-, käekellast.

Seinakell käib SÁMM-rütmis. SÁMM-heli märgitakse noodiga ja plaksutamisel lööme selle heli ajal ühe plaksu. Käekell käib nii kiiresti, et peaksime liikuma jooksummudega. JOOK-SEN-helid märgitakse nootidega ja nende plaksutamisel lööme kaks plaksu.

Avada laulikud lk. 10.

- misega laulikust;
- g) laulmine sõnadega koos liikumisega laulu rütmis;
 - h) kellamängu kaasmängu õppimine kuulmise järgi;

- i) laulu laulmine koos kellamängu kaasmänguga.

III. Lõpposa

1. M.Terri laulu "Sügis aias" 1.salmi õppimine kuulmise järgi:

- a) lühivestlus sügises-
test tšõdest aias;
- b) laulu vokaalne ette-
kanne õpetaja poolt;
- c) 1.salmi sõnade ja
viisi üheaegne õppi-
mine lausete kaupa;
- d) 1.salmi laulmine
liigutustega.

2. Tunni lõpetamine.

Suured kellad - marsisammud,
väiksed kellad - jooksusammud.

Jätta kellamängule ainult vajalikud plaadid (sol, re, do).

Mängida tuleb SAMM-rütmi sõnade ajal "tik-tak". JOOKSEN-rütmi sõnade ajal "ti-ki, ta-ki".

Aktiviseerida õpilasi vestlusest osa võtma, vaadata lauliku pilti lk. 17.

Teatada laulu pealkiri ja helilooja.

Korrata vajaduse järgi.

Õpetajal laulda 1.salm koos liigutustega ette ja seejärel korrata seda õpilastega.

Tunni teema:

- 1) R.Pätsi laulu "Lepatriinu" õppimine kuulmise järgi rütmilise kaasmänguga;
- 2) kõrge- ja madalakõlaliste helide eraldamine kuulmise järgi;
- 3) kordavalt: "Sügis aias" - M.Terri.2.salmi õppimine;
- 4) kuulamiseks: V.Rebikovi "Karu" klaveril esitatuna.

Tunni eesmärgid:

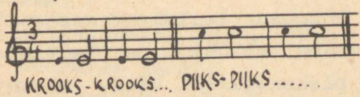

I. Kasvatuslik:

huvi süvendamine meid ümbritsevate loodusnähtuste vastu.

II. Õpetuslik:

- 1) intonatsiooni SO-MI süvendamine kuulmise järgi erinevates kõrgustes;
- 2) kõrge- ja madalakõlaliste helide eraldamine linnu- ja loomahäälte imiteerimisel.

Õppevahendid: kellamäng, pilt-tabel õpitava laulu kohta, Laulik I kl., Laulik IV kl., klaver, R.Pätsi pilt.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnöore
<p>I. Põhiosa</p> <p>1. Erineva kõrgusega helide tunnetamine, näiteks:</p> <p>KÖNN PÖLLUHIIR</p> <p>KROOKS-KROOKS... PIKS-PIKS.....</p> <p>ÖÖKULL TIHANE</p> <p>U-HUU, ... TIH-TIH, ...</p>	<p>Vesteldes jalutuskäigust metsa matkida kuulnud linnu- ja loomahääli. Erikõrguselisi imitatsioone kuulates lasta õpilastel mõistatada, kellele kuulus häämitsus ja kas see kõlas madalalt või kõrgetl.</p> <p>Matkida häämitsust klassiga koos: kõrgetel helidel tõs-</p>

2. Muusika kuulamiseks:
 - V.Rebikovi "Karu" klaveril esitatuna (vt. Laulik IV, Tln. 1966, lk. 135) madalregistri helide tutvustamiseks.
3. "Lepatriinu" õppimine:
 - a) laulu ettekanne vokaalselt;
 - b) vestlus lepatriinust kui kasulikust putukast (hävitab lehetäisid);
 - c) laulu õppimine muusikaliste lausete kaupa sõnade ja viisi üheaegse omandamisega;
 - d) plaksutamine rõhulistel helidel;
 - e) laulmine sõnadega koos laulu rütmi plaksutamise ja lauliku piltloodi järgi;

ta käed üles, madalatel - kükitada koos käte allatoomisega.

Vt. R.Pätsi "Muus. kasv. üldhariduslikus koolis", lk. 174.

Pilt-tabel laulu põhjal.

Klassi ülesandeks on kuulata laulu sisu ja mõelda laulule pealkiri. Teatada helilooja ja näidata pilti.

Lasta õpilastel jutustada, kus nad on lepatriinut näinud ja mida nad on kuulnud vanarahva ütlemistest lepatriinu kohta.

Lõpuks teha järeldus, kuidas lepatriinusse tuleb suhtuda. (Mitte hävitada!)

Võrrelda viisilõike (ühesugused).

Avada laulikud lk. 12.

Rõhutada laulmisel meetrumi rõhulist osa ja taotlema plaksutamisel head, täpset löögidistsipliini.

- f) kellamängu kaasmängu õpetamine kuulmise järgi.
Vt. Käsiaraamat õpetajale, lk. 42;
- g) laulu laulmine koos kellamängu kaasmänguga.

III. Lõpposa

1. M.Terri laulu "Sügis aias" kordamine:

- a) 1.salmi sõnade ja viisi meeldetuletamine;
- b) 2.salmi sõnade õppimine;
- c) 2.salmile matkimisliigutuste õppimine;
- d) laulu laulmine tervikuna koos liigutuste ja klaverisaatega.

2. Tunni lõpetamine.

Kellamängule jätta ainult vajalikud plaadid. Demonstreerida kaasmängu koos lauluga. Rakendada mängima võimekamad õpilased.

Lepatriinut võime me kindlasti näha aias, kuhu me appi ruttame saaki koristama.

Sobivate liigutuste leidmisel kasutada õpilaste initsiatiivi ja leidlikkust.

Vt. Käsiaraamat õpetajale, lk. 48.

6. tund

Tunni teema:

- 1) I.Krauthoffi laulu "Üks, kaks, alati!" õppimine kuulmise järgi;
- 2) 2-löögiline takt noodipildi järgi, selle viipamine;
- 3) kordavalt: "Tam, tam, marsisamm" - R.Päts,
"Sügis aias" - M.Terri.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

distsiplineeritud laulmisoskuse arendamine.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine õpitava lauluga;
- 2) õpitud helivältuste kinnistamine noodipildi järgi;
- 3) kõlalise puhtuse ja laululise ilmekuse taotlemine.

Õppevahendid: Laulik I, Käsiraamat õpetajale, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. Laulu "Tam-tam, marsisamm" kordamine:</p> <p>a) laulu rütmi lugemine rütmisõnadega koos plaksutamiselega;</p> <p>b) sõnadega laulmine koos marssimisega;</p> <p>c) 2-osalise takti märkimine, selle viipamine.</p> <p>II. Põhiosa</p> <p>I. Krauthoffi laulu "Üks, kaks, alati!" õppimine kuulmise järgi:</p> <p>a) laulu vokaalne ettekanne;</p>	<p>Avada laulikud lk. 13.</p> <p>Vaadata lehekülje all oleva laulu rütmipilti ja mõistatada, missuguse laulu rütm see on.</p> <p>Missuguses taktis on marsilaulud?</p> <p>Kui laul on 2-osalises taktis, siis märgitakse laulu ette "2".</p> <p>Vt. Käsiraamat õpetajale, lk. 43.</p> <p>Saksa kaasaegne pedagoog ja helilooja I. Krauthoff on loonud laulu, milles jutustatakse, kuidas 2-osalist takti tuleb viibata.</p>

- b) laulu rütmi lugemine laulikust koos plaksutamise
- c) rütmi lugemine rütmisõnadega koos taktili viipamisega;

- d) laulu sõnade ja viisi üheaegne õppimine fraaside kaupa;
- e) laulu laulmine terviklikult koos taktili viipamisega.

III. Lõpposa

Tunni lõpetamine M.Terri lauluga "Sügis aias":

- a) 1.salmi kordamine koos matkimisliigutustega;
- b) 2.salmi kordamine koos matkimisliigutustega;
- c) laulu laulmine koos taktili viipamisega;
- d) 4 õpilase küsitlemine hindele.

Lk. 13 üleval.

Tõsta käed õlgade laiuselt silmade kõrgusele. Alla viibates tuua käed vöökohani ja endast natuke eemale. Vajaduse korral harjutada taktili viipamist ka lugemise järgi. Lasta viibata ridade kaupa ja üksikutel ka klasi ees.

Korrata vajaduse järgi.

Ilusal sügispäeval on tore teha jõukohaseid töid ka aias. Milline laul sellest jutustab?

Nõuda liigutuste korrektust.

Vastajail lasta laulda salme kaupa. Erilist tähelepanu pöörata ilmekale laulmisele.

Tunni teema:

- 1) lastelaulu "Poisid, ritta!" 1. ja 2.salmi õppimine kuulmise järgi diferentseeritult koos rütmilise kaasmänguga;
- 2) tundmaõpitud rütmivormide järelplaksutamine koos omapoolse täiendamisega, viisiseisaku leidmine laulust;
- 3) kordavalt: M.Terri "Sügis aias";
- 4) liikumiseks muusika järgi: J.Graubinski pala "Kuus väikest trummarit" liikumissuuna muutmisega.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

hoogne, uljas marsilaul on heaks sõbraks matka- ja rännuteedel.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine põhilauluvara lauluga;
- 2) rütmitunde arendamine, algelise improvisatsioonivõime kujundamine;
- 3) distsiplineeritud laulmisoskuse arendamine.

Õppevahendid: ksilofon, klaver, trumm, Laulik I, Käsiiraamat õpetajale, aplikatsioonid polste peadega.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Liikumine muusika järgi: J.Graubinski "Kuus väikest trummarit" koos liikumissuuna muutmisega.</p>	<p>Belmängu rütmi lasta kaasa plaksutada, A-osas - marssida paigal, otse, B-osas - pöördega paremale.</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>1. Lastelaul "Poisid,</p>	<p>Teatada laulu pealkiri.</p>

ritta!" õppimine (Laulik I, lk. 20; Käsiraamat õpetajale, lk. 50):

- a) ettekanne vokaalselt tervikuna;
- b) vestlus laulu sisu lahtimõtestamiseks;
- c) 1.salmi teksti õppimine koos;
- d) laulu rütmi lugemine laulikust rütmisõnadena;
- e) viisi õppimine diferentseeritult;
- f) viisiseisaku leidmine laulust;
- g) rütmilise kaasmängu õppimine laulule: trumm, ksülofon.
Vt. Käsiraamat õpetajale, lk. 51;

Klassile anda ülesandeks määrata laulu taktimõõt. Vestluse põhjal jõutakse järeldusele, et aegade jooksul on pikka kooli- ja koduteed aidanud lõbusamaks muuta uljas laul.

Avada laulikud lk. 20.

Juhtida õpilaste tähelepanu sellele, et iga rühm alustaks laulmist kohe märguandele peale.

Lasta õpilastel kuulata ja jälgida viisi liikumist sõna "marssides" ajal. Leitakse, et viis seisab ühel kõrgusel. Niisugust viisi liikumist nimetatakse viisiseisakuks. Laduda viisiseisak aplikatsioonidega tahvlile.

Trumm mängib sõnade "üks, kaks, kolm, tunk ja tolm" ajal laulu rütmi.

Ksülofonile jätta ainult vajalikud plaadid ja demonstreerida kaasmängu koogu klas-

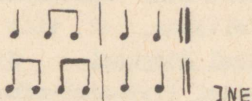
h) 2.salmi õppimine

sile, seejärel harjutada laudadel mängimist ja lõpuks rakendada õpilane ksilofonil mängima.

i) 1. ja 2.salmi laulmine koos marssimisega.

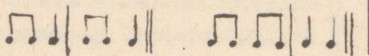
2. Trummil mängitud rütmivormide

a) järelplaksutamine, näiteks:

b) kahetaktilise lühifraasi täiendamine omapoolselt kahetaktilise lühifraasiga, näiteks:

Õpetaja Õpilane

Jälgida, et kõik marsiksid õige jalaga.

Mida mängis poiste ravis trummimees?

Juhtida tähelepanu sellele, et vastus peab olema sama pikk kui küsimus. Esialgu küsida võimekamaid õpilasi.

III. Lõpposa

Tunni lõpetamine lauluga

"Sügis aias":

a) kogu klassiga kordavalt
saatega ja liigutustega;

b) üksikult hindede 4 õpi-
last.

Teel koolist koju aitasid
poisid ühel vanainimesel
aiast ka saaki koristada ja
tegid seda koos lauluga.
Nõuda pehmet tooniandmist.
Põhjendada hindeid.

8. tund

Tunni teema:

- 1) lastelaulu "Poisid, ritta!" 3. ja 4. salmi õppimine kuulmise järgi koos rütmilise plaksutamisega laulikust;
- 2) rütmiline nimedemäng, ühelöögiline paus - Σ , mar-
si mõiste;
- 3) kordavalt: I. Krauthoffi: "Üks, kaks, alati!"
- 4) muusika kuulamiseks: P. Tšaikovski "Puusõdurite
marss" heliplaadilt.

Tunni eesmärgid:

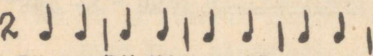
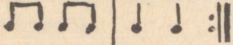

I. Kasvatuslik:

muusikaliste eelduste arendamine musitseerimise
teel.

II. Õpetuslik:

- 1) õpitud laulurepertuaari süvendamine;
- 2) Σ -paus ja selle näitlikustamine;
- 3) rütmitunde arendamine mängulise musitseerimise
kaudu;
- 4) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: ksülofon, trumm, grammofon, heliplaat, Lau-
lik I, P. Tšaikovski pilt, tahvel, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. I.Krauthoffi laulu "Üks, kaks, alati!" kordamine:</p> <p>a) kogu klassiga klaveri saatel;</p> <p>b) takti viipamisega;</p> <p>c) 2 õpilase küsitlemine hindele.</p> <p>2. Rütmiline nimedemäng tahvlilt:</p> <p>2 </p> <p>1. TII-NA RII-NA MAR-JE, TER-JE 2. VELLO, VIL-LU... (TRUMM)</p> <p></p> <p>a) õpetaja loeb nimed ja klass plaksutab rütmi;</p> <p>b) keegi õpilastest loeb ja plaksutab, klass kordab kajana.</p>	<p>Avada laulikud lk. 13</p> <p>Jälgida, et esimene löök viibataks ülalt alla.</p> <p>Ühel õpilasel lasta lugeda ja plaksutada laulikust laulu rütmi, teine laulab koos takti viipamisega.</p> <p>Kasutada antud klassi õpilaste nimesid. Trummi vahe- mäng kordub iga rea järel.</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>1. Lastelaulu "Poisid, rit- ta!" kordamine diferent- seeritult 2 rühmas:</p> <p>a) 1. ja 2. salmi korda- mine koos laulu rütmi plaksutamise- ga lauliku- st pilt- nootide jär- gi.</p>	<p>Juhtida tähelepanu sellele, et väikesed pilt- noodid ku- jutavad -rütmi, suured -rütmi.</p>

b) viisiseisaku kordamine;
ne;

2. 3.salmi õppimine.

3. 4.salmi õppimine.

4. Laulu laulmine rütmilise plaksutamise-
ga noodipildi järgi laulikust koos
Σ -pausi selgitamisega.

5. Laulu terviklik ettekandmine koos
eeslauljatega, rütmipillide kaasmängu
ja klaverisaatega.

III. Lõpposa

Muusika kuulamine:

P.Tšaikovski "Puusõdurite marss" heliplaadilt.

Kuidas nimetatakse viisi liikumist sõna "marssides" ajal? (Viisiseisak)

Näidata seda horisontaalsete käeviibetega - - -

Sõnad korrata kogu klassiga koos ja seejärel laulda I pool vaiksemalt, II pool valjemalt.

Korrata vajaduse järgi ja laulda uljalt.

Σ - vaikumise märk muusikas. Pausi tähistame käte lahklöömisega. Vaadata lauliku pilte lk. 8, 9.

Teise lause ajal lasta klassil kaasa laulda. Hinnata eeslauljaid, pillidel mängijaid.

P.Tšaikovski pilt.

Metoodilist juhendamist vaata R.Pätsi "Muusikalisest kasvatuses", lk. 231.

9. tund

Tunni teema:

- 1) M.Rauhvergeri laulu "Oktoobrilapsed" õppimine kuulmise järgi koos rütmilise plaksutamisega laulikust;
- 2) rütmiline nimedemäng õpitud rütmivormide kinnistamiseks, hüümi mõiste selgitamine;

- 3) kordavalt: lastelaul "Poisid, ritta!"
 4) kuulamiseks: G. Ernesaks, "Besti NSV hümn" heli-
 plaadilt.

Tunni eesmärgid:

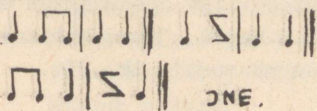

I. Kasvatuslik:

oktoobrilaps õpib hästi ja käitub eeskujulikult.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine õpitava lauluga;
- 2) tundmaõpitud rütmivormide kinnistamine;
- 3) hünni mõiste selgitamine.

Õppevahendid: Laulik I, Käsiraamat õpetajale, grammofon,
 heliplaat, G.Ernesaksa pilt, liikuvad rüt-
 mikaardid, tamburiin, tahvel, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. Tundmaõpitud rütmivormi- de kinnistamine liikuva- te rütmikaardikeste abil, näiteks:</p> <p>2. Rütmiline nimedemäng tahvlilt:</p> <p>VAATA LK. 28</p>	<p>Õpetaja moodustab liikuvate rütmikaardikeste abil rütmilisi fraase, klass loeb rütmisõnadega ja plak- sutab. Soovitav kasutada ka ridadevahelise võistlus- mänguna.</p> <p>Algul õpetaja loeb nimed ja klass plaksutab rütmi, seejärel loeb keegi õpilas- test, klass kordab kajana. Üks õpilane mängib tambu- riinil.</p>

II. Põhiosa

1. M.Rauhvergeri "Oktoobrilapsed" õppimine kuulmise järgi (vt. Käsiraamat õpetajale, lk. 54);

a) üleminekuvestlus lähenevatest oktoobripühadest, ettevalmistustest nendeks, I kl. õpilaste vastuvõttust oktoobrilaste tähekesse;

b) laulu ettekanne vokaalselt;

c) laulu 1. salmi teksti ja viisi samaaegne õppimine;

d) laulu teiste salvide õppimine;

e) laulmine laulikust rütmilise plaksutamisega;

f) laulu tervikliku ettekande taotlemine koos klaverisaatega.

2. Muusika kuulamine.

G.Ernesaksa "Besti NSV hümm" heliplaadilt:

Aktiviseerida õpilasi vestlusest osa võtma. Järeldatakse, et oktoobrilapsed õpivad hästi ja käituvad eeskujulikult. Oktoobrilastel on ka oma laulud, milles lauldakse oktoobrilaste tööst ja tegevusest. Üks selliseid on ka õpitav laul. Kuna laul on üldiselt tuntud, võiks laulu ette laulda mõni õpilastest. Avada laulikud lk. 23.

Sõnad lugeda koos laulikust (lk. 23). Punkteeritud rütmi paremaks esiletoomiseks kasutada silbipeegeldust "me--ei-e".

Näidata pausi käte lahku löömiseega.

Taotleda laulu dünaamilisust.

Pidulikel juhtudel mängitakse alati hümmi. Igal

- a) vestlus hümmi mõiste selgitamiseks ja sellest, kuidas hümmi kuulatakse;
- b) kuulamine.

riigil on oma hümn, mida mängitakse väga pidulikel juhtudel. Seda kuulatakse püsti seistes.

"Eesti NSV hümmi" muusika on kirjutanud Gustav Ernesaks (näidata pilti).

III. Lõpposa

Tunni lõpetamine: lastelaul "Poisid, ritta!" klaverisaatega.

Tabada laulu hoogne marsi-karakter. Laulda püsti seistes.

II veerand

10. tund

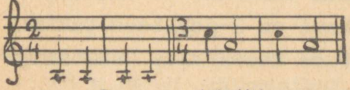
Tunni teema:

- 1) laulu "Nüüd ma hakkan laulemaie" õppimine laulikut piltloodi ja käemärkide järgi;
- 2) kõrgeid ja madalaid helid, astmete SO-MI ja vastavate käemärkide tundmaõppimine;
- 3) kordavalt: "Lepatriinu";
- 4) muusika kuulamiseks: V.Rebikovi "Karu" klaveril esitatuna.

Tunni eesmärgid:

- I. Kasvatuslik:
 - musitseerimisrõõmu süvendamine.
- II. Õpetuslik:
 - 1) laulu õppimine käemärkide järgi;
 - 2) osata kuulmise järgi eraldada kõrgeid ja madalaid helisid;
 - 3) omandada teadlikult III ja V aste ning vastavad käemärgid.

Õppevahendid: Lauликud I, IV, värvilised veeklaasid, värvilised noodid, ladumistahvel, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. Kõrge- ja madalakõlaliste helide eraldamine kuulmise järgi:</p> <p>KARU KÄGU</p> <p>MÖMM-MÖMM... KUK-KU, ...</p> <p>II. Põhiosa</p> <p>1. Astmete SO, MI ja vastavate käemärkide tundmaõppimine.</p>	<p>Mõistatada, kellele häälituss kuulus ja kuidas see kõlas.</p> <p>Kordamisel matkida karu kohmakat kõndi ja käo noka avamist ning sulgumist.</p> <p>Tuua klassi 2 häälestatud veeklaasi (vt. Lauлик I, lk. 28). Kuulata, kuidas kõlavad veeklaasid. Seda heli, mida kuuleme punasest veeklaasist, nimetatakse SO-heliks ja tähistatakse vastava käemärgiga ning märgitakse laulikus edaspidi punase värviga.</p> <p>Seda heli, mida kuuleme sinisest veeklaasist, nimet. MI-heliks ja tähistatakse vastava käemärgiga ning märgitakse</p>

2. Laulu "Nüüd ma hakkän laulemaie" õppimine laulikust piltnoodi ja käemärkide järgi:

- a) laulu rütmi lugemine laulikust;
- b) laulda astmenimedega ja käemärkidega;
- c) laulda sõnadega ja käemärkidega;
- d) laulda värviliste nootide järgi sõnadega ja käemärkidega.

3. Astmete SO, MI kinnistamine "Lepatriinu" laulu põhjal:

- a) kõrgete ja madalate helide leidmine laulust, nende nimetamine astmenimedega SO, MI ja näitamine käemärkidega;
- b) laulu laulmine astmenimedega samaaegse käemärkide näitamisega;

laulikust edaspidi sinise värviga.

Vaadata lauliku pilti lk. 29.

Avada laulik lk. 30.

Juhtida tähelepanu sellele, et punastes riietes poiss tähistab SO-heli ja sinistes riietes tüdruk MI-heli. Nooltega on näidatud viisi liikumine.

Mida tähendab "2" rea algul? (Laul on 2-osalises taktis.)

Nõuda käemärkide näitamist parema käega.

Sõnad lugeda koos lk. 31.

Laduda laulu viis värviliste nootidega ladumistahvli-le (nagu laulikust lk. 31) ja laulda näitamise järgi.

Vaadata laulikust pilti lk. 25.

Lasta õpilastel leida, missugused silbid laulus lauldakse kõrgemalt, missugused madalamalt. Erinevad helikõrgused muuta näitlikuks käemärkide abil.

Nõuda käemärkide näitamist parema käega, SO näidata silmade ja MI - rinna kõrgusel.

- c) laulmine rütmisilpidega;
- d) laulmine tekstiga.

III. Lõpposa

Klaveril esitatava V.Rebikovi "Karu" kuulamine (vt. Laulik IV, Tln. 1966, lk. 135).

Vt. R. Pätsi "Muusikaline kasvatus üldhariduslikus koolis" lk. 174.

11. tund

Tunni teema:

- 1) R.Pätsi "Pimesiku" 1. salmi õppimine noodipildi järgi diferentseeritult 2 rühmas;
- 2) käovõti, noodijoonestik, kordamismärk ||: :||
- 3) kordavalt: "Nüüd ma hakkam laulemaie"
- 4) kuulamiseks: "Kägu" - C.Saint-Saens (heliplaadilt).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

musitseerimisrõõmu süvendamine mängulise tegevuse kaudu.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine õpitava lauluga;
- 2) astmete SO, MI asukohad noodijoonestikul, kui käovõti on 1. vahes;
- 3) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: Laulik I, käsiraamat õpetajale, värvilised noodid, ladumistahvel, käovõti, käopill, R.Pätsi pilt, grammofon, heliplaat, pilt klarnetist.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Muusika kuulamiseks:</p> <p>C.Saint-Saënsi "Kägu" heliplaadilt.</p>	<p>Klassi ülesandeks on Selda, missuguse linnu laulud nad tunnevad ära kuulatavas palas. Selle pala on kirjutanud lastele prantsuse helilooja C.Saint-Saëns (1835-1921). Kägu kukub palas mingi vanaaegse eemalt kostva laulu taustal. Käo häälitsust mängib klarnet, mis oma tumeda kõlaga selleks kõige enam sobib. (Näidata pilti klarnetist.)</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>1. SO-MI asukoht noodijoonestikul:</p> <p>a) käopillil esitada:</p> <p>b) mängitud viisi laulmine astmenimedega ja käemärkidega;</p> <p>c) käovõtme tutvustamine ja SO-MI asukoht noodijoonestikul;</p>	<p>Lasta klassil mõistatada, kes selliselt laulab ja kuidas nimetatakse pilli, millel mängiti?</p> <p>(Käo kukkumine käopillil.)</p> <p>Missuguseid astmeid kuulsime? Lasta laulda ka üksikult. Hinnata.</p> <p>Et osata käolaulu üles kirjutada ja noodist laulda, peame tundma käovõtit, mille üks ots määrab kindlaks SO asukoha ja teine ots MI asukoha (vt. Laulik I, lk. 32).</p>

d) noodijoonestik

2. Laulu "Nüüd ma hakkan laulemaie" kordamine:

- a) astmenimede ja käemärkidega;
- b) sõnade ja käemärkidega;
- c) üksikult hindele.

3. R. Pätsi "Pimesiku" 1. salmi õppimine laulikust noodipildi järgi diferentseeritult

2 rühmas:

- a) üleminekuvestlus laste mängudest;
- b) laulu ettekanne vookaalselt;
- c) noodipildi analüüs ("2" laulu algul, kordamismärgi tähenduse selgitamine);
- d) laulu I poole õppimine kuulmise ja

Käovõti märgitakse noodijoonestiku algusesse. Noodijoonestik koosneb 5 joonest ja 4 vahest. Jooni ja vahesid loeme alt üles. Vt. laulikus lk. 31 ülal. Noote märgitakse nii joontele kui vahedesse.

Laduda laulu viis värviliste nootide abil ladumistahvlile. Käovõti asub 1.vahes. Tuletada meelde, kus asuvad SO ja MI. Nõuda täpset käemärkide näitamist.

Üheks armastatumaks mänguks lastele on ka pimesiku mäng. Helilooja R. Päts (näidata pilti) on kirjutanud laulu, mida lauldakse selle mängu ajal.

Määrata laulu taktimõõt.

Avada laulikud lk. 44.

Lugeda laulu rütmi rütmsilpidega ja plaksutada al-

rütmilise noodi jär-
gi diferentseeritult;

- e) laulu II poole õppi-
mine laulikust noodi-
pildi järgi astmeni-
mede ja käemärkidega;
- f) laulu üksikosade seos-
tamine.

III. Lõpposa.

- 1. Laulu rakendamine mängu-
na.

- 2. Tunni lõpetamine.

gul kogu klassiga, seejärel
õpib I rühm viisi laulma
kuulmise järgi ja II rühm
plaksutab rütmi.

Tuletada meelde SO, MI asu-
koht, kui käovõti asub 1.
vahes. Laulavad ka II rühma
lauljad.

Nõuda rühmade täpset sisse-
astumist.

Saata üks õpilane - pime-
sikk - ukse taha. Kaks õpi-
last laulavad laulu ja pi-
mesikk peab hääle järgi
mõistatama, kes laulsid. Kui
mõistatab õigesti, valida
uus pimesikk.

12. tund

Tunni teema:

- 1) lastelaulu "Lapsed, tuppa!" õppimine kuulmise
järgi;
- 2) 3-osalise takti määramine kuulmise järgi, nimede-
mäng astmete SO, MI kinnistamiseks; käovõti 1.va-
hes (C-duur);
- 3) kordavalt: "Pimesikk" rütmilise kaasmänguga;
- 4) muusika kuulamiseks: "Kaera-Jaan" - eesti tantsu-
viisi klaveril esitatuna.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

mida õpid noores eas, seisab eluaeg sul peas!

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine uue lauluga;
- 2) astmete SO, MI laulmine etteütlemise, käemärkide ja astmetähtede järgi;
- 3) ettemängitud pala tantsulise iseloomu määratlemine.

Õppevahendid: Laulik I, käsiraamat õpetajale, ksülofon, harjake, rütmikaardid, värvilised noodid, ladumistahvel, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Astmete SO-MI kordamine niimedemänguga:</p> <p>a) <u>Õpetaja</u> <u>Õpilane</u></p> <p>2 </p> <p>b) esitatud küsimuse suuline meloodiline analüüs.</p> <p>II. Põhiosa</p> <p>1. R. Pätsi "Pimesiku" kor-</p>	<p>Õpetaja küsib lauldes õpilase nime, õpilane peab vastama sama motiiviga. Kui õpilane eksib viisiga, laulda veel kord küsimus ette.</p> <p>Ühise arutelu põhjal leida, millised helid esinesid selles küsimuses, ja laduda siis see värviliste nootide abil ladumistahvile, kui käo võti asub 1. vahes (SO asub 2. joonel, MI - 1. joonel).</p> <p>Avada laulikud lk. 44.</p>

damine diferentseeritult
2 rühmas:

a) 1. salm laulikust;

b) 2. salmi sõnade ja
viisi õppimine;

c) rütmilise kaasmängu
õppimine laulule:
harjake,
ksülofon;

d) laulu terviklik et-
tekanne koos rütmi-
lise kaasmänguga.

2. Lastelaulu "Lapsed,
tuppa!" õppimine kuul-
mise järgi:

a) üheminkevestlus
õpilaste tööst ja
vaba aja veetmisest;

b) laulu vokaalne et-
tekanne;

c) taktimõõdu määrami-

Tuletada meelde laulu autor,
looja.

I osas plaksutab II rühm
rütmi, I - laulab; II osas
laulavad mõlemad rühmad ja
näitavad käemärke.

Õpetaja laulab 2. salmi et-
te, seejärel korratakse sõ-
nu kogu klassiga.

Vt. Käsiraamat õpetajale,
lk. 60.

Harjake mängib rütmiostina-
tot , mis la-
duda rütmikaardikestega
tahvlile. Ksülofoni kaas-
mängust õpetada ainult I
osa ja rakendada mängima
võimekamaid õpilasi. Ksülo-
fonile jätta ainult vajali-
kud plaadid.

Vt. Käsiraamat õpetajale,
lk. 60.

Vestlusest teha kokkuvõte
vanasõnaga: "Mida õpid noo-
res eas, seisab eluaeg sul
peas!"

Teatada laulu pealkiri.

Selles laulus saab ühest

ne kuulmise järgi;

- d) laulu 1. salmi veelkordne laulmine koos plaksutamise ja rõhulisel helil;
- e) sõnade ja viisi õppimine fraaside kaupa;
- f) laulu teiste salvide laulmine;
- g) laulu laulmine liigutustega koos klaverisaatega.

III. Lõpposa

Muusika kuulamine:

Esti tantsuviis "Kaera-Jaan" klaveril esitatuna. (vt. U.Toomi "Esti rahvatantsud", Tln. 1953, lk. 77.)

rõhuga helist järgmise rõhuga helini astuda 3 sammu, siis ütleme, et laul on 3-osalises taktis.

Rõhutada meetrumi rõhulist osa.

Avada laulikud lk. 48.

Sõnad lugeda laulikust koos läbi. Fraase korrata vajaduse järgi.

Selgitada sõnade kordamise puhul tarvitatavat kordamismärki :, :

Õpetajal näidata liigutused ette koos lauluga. Nõuda liigutuste korrektsust.

Õpilastel määrata kuulatava pala tantsuline iseloom.

Teistkordsel kuulamisel lasta plaksutada rõhulistel helidel.

13. tund

Tunni teema:

- 1) eesti rahvaviisi "Tihane" õppimine rütminoodi ja käemärkide järgi;
- 2) rahvaviisi mõiste, RA-aste ja vastav käemärk, fermaat

3) kordavalt: "Pimesikk";

4) kuulamiseks: "Kaera-Jaan" rütmilise plaksutamise-
ga.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

hoolitseda meie sulissõprade toidulaua eest tal-
vel.

II. Õpetuslik:

1) lauluvara rikastamine;

2) tutvumine RA-astme ja vastava käemärgiga;

3) rahvaviisi mõiste selgitamine;

4) rütmitunde arendamine rütmiliste kaasmängudega.

Õppevahendid: värvilised veeklaasid, Laulik I, rütmikaar-
did, värvilised noodid, ladumistahvel, ksü-
lofon, harjake, ööbik, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa R.Pätsi laulu "Pimesikk" kordamine: a) tutvumine RA-astme ja vastava käemärgiga;</p>	<p>Kolmel värvilisel veeklaa- sil, mis on häälestatud (pu- nane - SO, sinine - MI, ro- heline - RA), mängida laulu "Pimesikk" algust. Klassi ülesandeks on mõistatada, missugune laul algab nii. Kuidas kõlab roheline vee- klaas? (Kõige kõrgemalt.) Seda heli, mida kuulsime rohelisest klaasist, nime- tatakse RA-heliks ja tähis- tatakse vastava käemärgiga ja laulikus rohelise värvi-</p>

- b) laulu I osa laulmine astmenimede ja käemärkidega;
- c) laulu 1. ja 2. salmi laulmine sõnade ja käemärkidega diferentseeritult kahes rühmas;
- d) laulmine rütmilise kaasmänguga;
- e) rakendamine peidumänguna.

II. Põhiosa

Eesti rahvaviisi "Tihane" õppimine rütmisoodi ja käemärkide järgi laulikust:

- a) üleminekuvestlus lindudest, kes jäävad meile talveks (rasvatihane, leevike, tuvi, vares jt.);
- b) noodipildi analüüs laulikust (taktimõõt, kordamismärgid, fermaadi tähenduse selgitamine);
- c) rahvaviisi mõiste sel-

ga. RA-astet tuleb näidata SO-st kõrgemal, sest RA kõlab SO-st kõrgemalt.

Avada laulikud lk. 47.

Laduda laulu I osa värviliste nootidega ladumistahvlile.

Nõuda rühmade täpset sisseastumist dirigeerimise järgi. (I rühm laulab salmi 4 esimest takti, II rühm 4 viimast takti.)

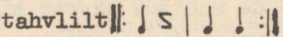
Tuletada meelde kaasmäng ja rakendada mängima soovijaid.

Hinnata lauljaid.

Vestluse käigus selgitada, kuidas lapsed saavad lindude eest talvel hoolitseda ja miks see on vajalik.

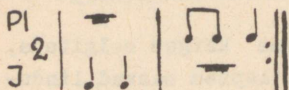
Avada laulikud lk. 51.

gitamine;

- d) laulu rütmi plaksutamine ja lugemine rütmisilpidega;
- e) laulmine astmenimede ja käemärkidega;
- f) laulmine sõnade ja käemärkidega;
- g) rütmilise kaasmängu õppimine noodipildi järgi tahvlilt:
- h) laulmine koos ööbiku kaasmänguga.

III. Lõpposa

Muusika kuulamiseks eesti tantsuviis "Kaera-Jaan" rütmilise kaasmänguga tahvlilt II osale:

Tunni teema:

- 1) M.Krassevi "Kuusepuu" õppimine laulikust noodipildi ja kuulmise järgi;
- 2) astmete SO-RA-MI kinnistamine nimedemänguga, nende asukoht noodijoonestikul, kui käövõti on 2. joonel (D-duur), mõiste "viisisamm" helilise liikumise näitlikustamine piltnootidega;

Algul lugeda kogu klassiga, kordavalt lasta lugeda üksikuil õpilastel.

Juhtida tähelepanu sellele, et kordamisel tuleb lugeda teise rea sõnu.

Laduda kaasmäng rütmikaartidega tahvlile ja koputada seda laulu saateks.

Kordamisel rakendada paari õpilast sama kaasmängu mängima ööbikul. Vajaduse korral demonstreerida, kuidas ööbikut hoida ja puhuda.

Esmakordsel kuulamisel tuletada meelde pala pealkiri ja iseloom, teistkordsel kuulamisel rakendada II osas rütmilist kaasmängu.

14. tund

3) kordavalt: "Lapsed, tupp!"

4) kuulamiseks: "Küll on kena kelguga" E.Kapi lasteooperist "Talvemuinasjutt" (heliplaadilt).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatustlik:

parim kingitus näariks on hea tunnistus.

II. Õpetuslik:

1) lauluvara rikastamine uue lauluga;

2) osata kuulmise järgi määrata helide liikumist;

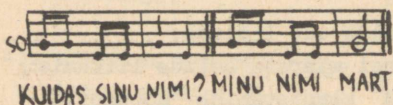
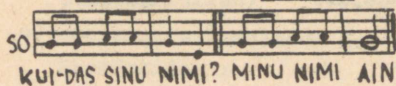
3) astmete SO, MI, RA kinnistamine noodipildi järgi.

Õppevahendid: värvilised noodid, ladumistahvel, Laulik I, pilt noodid kuuskedest, E. Kapi pilt, grammofon, heliplaat, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. Hääle arendamiseks:</p> <p>SA-JA, SA-JA, LUMEKE.</p> <p>2. Muusika kuulamiseks: "Küll on kena kelguga" E.Kapi lasteooperist "Talvemuinasjutt".</p> <p>3. Nimedemäng astmete SO-</p>	<p>Lasta õpilastel näidata viisi liikumist käega. Korrata, kuni saavutatakse täpsus ja intonatsioonipuhtus.</p> <p>Toreda kelgumäe meeleolu valdab meid kõiki, kui kuulame eesti kaasaegse helilooja E.Kapi (näidata pilti) lasteooperist "Talvemuinasjutt" laulu "Küll on kena kelguga". Pärast kuulamist iseloomustada muusikat (kiire, hoogne, uljas).</p>

-MI, SO-RA-MI kinnistamiseks:

Õpetaja Õpilane

II. Põhiosa

M.Krassevi "Kuusepuu" õppimine laulikust osaliselt noodipildi, osaliselt kuulmise järgi:

- a) üleminekuvestlus lähenevatest näaridest;
- b) laulu ettekanne vokaalselt;
- c) taktimõõdu määramine kuulmise järgi;
- d) noodipildi analüüs (käovõtme asukoht, "2" laulu algul, millised õpitud astmed esinevad laulus, nende asukohad

Motiive esitada vaheldumisi, kord SO-MI, kord SO-RA-SO-MI-ga.

Laduda esitatud küsimused värviliste nootidega ladumistahvlile ja laulda seejärel neid astmenimedega ja käemärkidega. Käovõti 2. joonel!

Vt. Laulik I, lk. 54 ja Käesiraamat õpetajale, lk. 61.

Juhtida õpilaste tähelepanu jõukohaste ülesannete täitmisele kodus seoses lähenevate näaridega (näariehete valmistamine, ema-isa abistamine jms.).

Lasta õpilastel öelda laulu pealkiri, teatada laulu helilooja nimi ja öelda seda koos.

Avada laulikud lk. 54.

- noodijoonestikul, kordamismärk);
- e) laulikust laulu rütmi läbitöötamine plaksutades ja rütmisõnadega lugedes;
- f) viisisammu ja -seisaku leidmine laulust;
- g) laulu 1.salmi viisi õppimine laulikust astmenimedega ja käemärkidega;
- h) laulmine sõnade ja käemärkidega;
- i) 2.salmi sõnade ja viisi õppimine;
- j) laulu laulmine laulikust koos klaverisaatega ja rütmilise plaksutamiseks.

III. Lõpposa

Tunni lõpetamine lauluga

"Lapsed, tuppa!":

- a) kordavalt kogu klassiga klaveri saatel;
- b) üksikult hindede 3 õpilast.

Nõuda rütmilist erksust.

Analüüsida helide liikumist 3. ja 4. taktis piltnotide abil tahvlil ja näidata õhukirjas (viisisamm), 5. taktis (viisiseisak).

3., 4., 7. ja 8. taktis plaksutada klassil laulu rütmi, õpetaja laulab viisi silbil "la".

Tundmata astmete ajal plaksutada rütmi laulikust.

Korrata koos sõnu.

Jälgida, et kõik näitaksid pausi käte laukuviimisega.

Taotlema musitseerimise sunnimatust.

Lasta klassil iseloomustada kaaslaste laulmist.

Tunni teema:

- 1) R.Pätsi laulu "Näärimees teel" õppimine rütmipillide kaasmänguga;
- 2) helilise liikumise näitlikustamine piltnoodi järgi.
- 3) kordavalt: M.Krassevi "Kuusepuuke" rütmilise kaasmänguga;
- 4) kuulamiseks: R.Schumanni "Julge ratsur" (heliplaadilt).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatustlik:

näripühadel tehakse kõikjal kokkuvõtteid tehtud tööst.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine uue lauluga;
- 2) helide liikumise laadi määramine kuulmise järgi;
- 3) mänguline musitseerimine.

Õppevahendid: triangel, tamburiin, kuljused, harjake, klaver, R.Schumanni pilt, grammofoon, heliplaat, Laulik I.

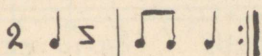
Tunni sisu	Metoodilisi juhtnöore
<p>I. Etevalmistav osa</p> <p>Hääle arendamiseks:</p> <p>Saja, saja lumeke, tee meil tore kelgutee! (Vt. lk. 44, ulatuses do¹ - sol¹.)</p> <p>II. Põhiosa</p> <p>1. R.Pätsi laulu "Näärimees teel" õppimine kuulmise järgi:</p>	<p>Lasta õpilastel näidata viisi liikumist käega.</p>

a) vestlus lähenevatest
näärdest;

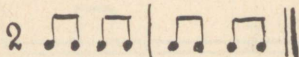
b) laulu ettekanne vo-
kaalselt;

c) sõnade ja viisi ühe-
aegne õppimine;

d) kuljuste kaasmängu
õppimine noodipildi
järgi tahvlilt:

e) harjakese kaasmängu
patsutamine kogu
klassiga:

f) laulda rütmilise
kaasmängu ja klave-
risaatega.

2. M.Krassevi laulu "Kuu-
sepuuke" kordamine ko-
gu klassiga:

a) astmenimede ja käe-
märkidega;

b) tekstiga;

Vestluse käigus juhtida tä-
helepanu sellele, et aasta
vahetusel tehakse kõikjal
kokkuvõtteid tehtud tööst
meie maal ja kavandatakse
uusi ülesandeid.

Teatada laulu pealkiri ja
helilooja. Taotleda dünaa-
milist tõusu iga salmiga.

Nõuda sõnade selget häälda-
mist ja puhast intonatsioo-
ni. Leida viisiseisak lau-
lust.

Lugeda rütmisilpidega ja
plaksutada rütmi kaasa.

Patsutada kahe käega põlve-
dele. Hiljem lasta patsuta-
da III rühma õpilastel.

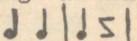

Avada laulikud lk. 54.

Tuletada meelde salmide al-
gused.

- c) leida laulust viis-
samm, viisiseisak;
d) rütmilise kaasmängu
õppimine;
- e) laulda rütmipillide
kaasmängu ja klave-
risaatega.

Laduda õpitud viisikäigud
tahvlile piltnootidega.

Vt. Käsiraamat õpetajale,
lk. 61.

Laulu II osas mängivad kul-
jused ühe korra
-rütm; harjake mängib kogu
aeg -rütm.

Taotleda musitseerimise sun-
dimatust. Hinnata pillidel
mängijaid.

Näärimees teel

A. Käär

R. Päts

1. (pp) VIDE-VI-KUS ÖH-TU EEL
2. (p) PÖHJAPÖDER SAA-NI EES

ÜK-SIK SAAN VAID MET-SA - TEEL .
SAA-NIS IS-TUB NÄA-RI - MEES .

3. (mf) Kingitusi palju tal,
paksu saaniteki all.
4. (f) Laste juurde sõidab ta,
kingitusi jagama.

III. Lõpposa

Muusika kuulamiseks:

R.Schumanni "Julge ratsur"
heliplaadilt:

- a) üleminekuvestlus kingitustest, mida oodatakse näärivanalt;

- b) pala kuulamine 2 korda.

Aktiviseerida õpilasi vestlusest osa võtma. Saksa helilooja Robert Schumann (näidata pilti ja öelda samaaegselt helilooja nimi) on kirjutanud lastele muusikapala, milles on juttu ühest mänguasjast, mida mõnigi laps näärivanalt ootab, Lasta klassil mõistatada, mis see on (kiikhobune).

Teatada pala pealkiri ja kirjutada see tahvlile. Teistkordsel kuulamisel lasta klassil püsti tõusta ja "kapata" muusika rütmis.

Tunni teema:

Kontsert veerandi jooksul õpitud lauludest:

- 1) "Tihane" - eesti rahvaviis;
- 2) "Lapsed, tuppa!" - lastelaul;
- 3) "Kuusepuuke" - M.Krassev;
- 4) "Näärimees teel" - R.Päts.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

sundimatu musitseerimise taotlemine.

II. Õpetuslik:

- 1) omandatud insonatsioonide SO-MI, SO-RA-SO-MI süvendamine;
- 2) õpitud laulurepertuaari kordamine.

Õppevahendid: ööbik, kellamäng, ksilofon, triangel, tamburiin, kuljused, harjake, Laulik I, Käsi-
raamat õpetajale.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnöore
<p>I. Ettevalmistav osa Astmete SO-MI, SO-RA-SO-MI kordamine nimede mänguga (vt. 14. tund).</p> <p>II. Põhiosa Veerandi jooksul õpitud laulude kordamine:</p>	<p>Õpetaja küsib lauldes õpilase nime, õpilane peab vastama sama viisikäiguga. Kui õpilane eksib, laulda küsimust veel kord.</p> <p>Nüüd on kõigi esinejate nimed teada, kes esinevad kontserdil veerandi jooksul õpitud lauludest.</p>

1. "Tihane":
 - a) laulmine astmenimede ja käemärkidega;
 - b) mõttes laulmine koos rütmi plaksutamisega;
 - c) laulmine tekstiga.
2. "Lapsed, tupp!" - lastelaul:
 - a) kogu klassiga klaveri saatel;
 - b) liigutustega.
3. Laulu "Kuusepuuke" kordamine:
 - a) laulu pealkirja mõistatamisega;
 - b) laulmine rütmipillide kaasmänguga ja klaverisaatega.
4. "Näärimees teel":
 - a) tekstiga;
 - b) rütmipillide kaasmänguga ja õpetajapoolse klaverisaatega.

Avada laulikud lk. 51.

Õpilastel lasta laulda 1. fraas astmenimede ja käemärkidega, 2. fraas laulda mõttes ja plaksutada rütmi, 3. fraas laulda astmenimede ja käemärkidega.

Taotlema kergelt, elavat ettekannet.

Avada laulikud lk. 45.

Kutsuda 3 õpilast klassi ette salvide kaupa liigutusi näitama. Hinnata.

Mängida klaveril ette laulu 4 viimast takti ja lasta klassil mõistatada laulu pealkiri.

Kui kuusk on kodus ehetes, võib tulla näärimees.

Nõuda dünaamilist tõusu iga salmiga.

Lõpuks teha kokkuvõtte, millised laulud õnnestusid ja kes esinesid väga hästi.

Tunni teema:

- 1) pala "Igäihel oma pill" - eesti rahvaviisi järgi R.Päts - õppimine kuulmise järgi rütmilise kaasmänguga;
- 2) 3-osalise taktimõõdu määramine kuulmise järgi ja selle viipamine;
- 3) muusika kuulamiseks: "Torupill" klaveril esitatuna.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

muusikaliste eelduste arendamine muusikalise tegevuse kaudu.

II. Õpetuslik:

- 1) uue laulu õpetamine koos laulmisoskuse arendamisega;
- 2) osata kuulmise järgi määrata 3-osalist taktimõõtu ja seda viibata;
- 3) kogemuste arendamine laulmiseks eeslauljatega.

Õppevahendid: tamburiin, triangel, viiul, vilepill, pillid toru- ja sarvepillist, klaver, värvilised noodid, ladumistahvel, Laulik I, Kärsiraamat õpetajale.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Hääle arendamiseks laulda:</p> <p>MÄN-GIN PIL-LI MA.</p>	<p>Laduda värviliste nootidega ladumistahvlile.</p> <p>Juhtida tähelepanu n- ja l-hääliku selgele hääldami-</p>

- a) astmenimede ja käemärki-
dega;
- b) sõnadega.

II. Põhiosa

1. Laulu "Igatühel oma pill"
õppimine (vt. Laulik I,
lk. 61; Käsiraamat õpe-
tajale, lk. 64):

- a) sissejuhatav vestlus
pillimängust, meenu-
tada lastepille, millistest keegi kodus
või koolis mänginud
on;
- b) laulu vokaalne ette-
kanne õpetaja poolt;
- c) arutus laulu teemal,
tekstis esinevate
tundmata sõnade sel-
gitus;
- d) 1.salmi veelkordne
kuulamine taktimõõdu
määramiseks ja selle
viipamiseks;
- e) 1.salmi teksti õppi-
mine;
- f) 1.salmi teksti ja
muusika õppimine
lausete kaupa;
- g) järgnevate salmide
läbitöötamine, pähe-

sele.

Laulda Do- ja Re-mažooris.

Demonstreerida võimaluse
korral pille või näidata
nendest pilte.

Kuulata, millistest pilli-
dest laulus räägitakse.
Mahe pill - viiul, kannel.

Lasta õpilastel lugeda, mi-
tu sammu nad saavad astuda
ühest rõhuga helist teise-
ni (3). Määrata 3-osaline
takt, viibata.

Avada laulikud lk. 61.

Nõuda selget hääldamist ja
ilmekat massdeklamatsiooni.
Laulda ja mängida iga lau-
set 2-3 korda, siis lasta
õpilastel kaasa laulda.

õppimine ja liitmine
eelmistega;

h) laulmine eeslauljate
"pillimeestega";

i) laulmine rütmilise
kaasmänguga:
tamburiin, triangel.

2. Muusika kuulamine:

"Torupill" klaveril
esitatuna (vt. V.Len-
sin, Muusika aabits,
ERK, 1962, lk. 47):

a) tutvustada sõrmili-
sel mängitavat vii-
si (parema käe parti-
iti) ja bassitoru
joru (vasaku käe
partii);

b) pala terviklik et-
tekanne.

III. Lõpposa

1. Tunni lõpetamine: laul
"Igäihel oma pill"
rütmilise kaasmängu ja

Iga salmi lasta laulda ees-
lauljal, 5.salmi kõigil ees-
lauljail koos ning refrääni
kogu klassil. Eeslauljail
imiteerida vastavat pilli.
Hinnata eeslauljaid.

Vt. Käsiraamat õpetajale,
lk. 65.

Õppida rütmiline kaasmäng
algul kogu klassiga: salmi
osas plaksutada igal löögil,
refrääni osas plaksutada rõ-
hulisel osal, rõhututel osa-
del koputada lauale.

Näidata pilti torupillimän-
gijast ja selgitada, kuidas
seda pilli mängitakse.

Kui klassis on õpilasi, kes
on võimelised pala esitama,
kasutada neid.

Kirjutada pala pealkiri
tahvlile.

Hoolitseda heatujulise laul-
mise eest.

klaverisaatega.

2. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse: lk. 61 pähe.

18. tund

Tunni teema:

- 1) H.Kaljuste laulu "Karumõmm" õppimine rütmistatud astmetähtede järgi;
- 2) kahelöögiline noot - d ja sellele vastav rütmisõna;
- 3) kordavalt: "Tam, tam, marsisamm!"
- 4) kuulamiseks: V.Rebikovi "Karu" klaveril esitatuna.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

huvi ja armastuse äratamine loomade vastu.

II. Õpetuslik:

- 1) uue laulu õppimine rütmistatud astmetähtede järgi;
- 2) tutvumine d -rütmivormiga;
- 3) rütmitunde arendamine liikuvate rütmikaartide abil;
- 4) SO, RA, MI astmete kinnistamine.

Õppevahendid: ksülofon, trumm, liikuvad rütmikaardid, värvilised noodid, ladumistahvel, Laulik I,IV, H.Kaljuste pilt, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
I. Ettevalmistav osa Laulu "Tam, tam, marsisamm"	Missugust marsilaulu oleme

kordamine diferentseeritult:

- a) laulikust laulu rütmi plaksutamine ja lugemine rütmisõnadega;
- b) laulu solfedžeerimine peast astmenimedega ja käemärkidega diferentseeritult;
- c) laduda laulu viis värviliste nootidega laudumistahvile;
- d) laulmine sõnadega koos takti viipamisega;
- e) laulu rakendamine ksilofoni ja trummi kaasmänguga.

II. Põhiosa

1. Töö liikuvate rütmi-kaartidega:

- a) uue rütmivormi tutvustamine;

- b) õpitava laulu rütmi läbitöötamine.

2. H.Kaljuste laulu "Karumõmm" õppimine rütmistatud astmetähtede järgi:

õppinud?

Avada laulikud lk. 57.

Rõhutada takti rõhulist osa.

I rühmal laulda esimest osa, II rühmal teist osa laulust.

Lasta mõlemast rühmast ühel õpilasel laduda oma rühma viis ja klassil kontrollida. Jälgida, et kõigil liiguks käsi rõhulisel taktiosal ülalt alla.

Pillidel mängijaid hinnata.

Sulgeda laulikud.

Demonstreerida d -rütmi-kaarti ja selgitada, et niisugune noot vältab 2 lööki ja seda loeme rütmisõnaga SE-IS, plaksutamisel hoiame käed koos 2 lööki.

Moodustada liikuvate rütmi-kaartidega õpitava laulu rütm, lugeda seda rütmisõnadega ja plaksutada kaasa.

d -noot esineb ka H.Kaljuste laulus "Karumõmm". (Näidata H.Kaljuste pilti.)

Avada laulikud lk. 64.

- a) noodis orienteerumine (taktimõõt, rütmivormid, astmed);
- b) laulu rütmi plaksutamine ja lugemine rütmisõnadega;
- c) laulmine astmesilpidega astmetähtede järgi;
- d) laulu ettekanne vokaalselt õpetaja poolt;
- e) laulmine tekstiga.

Lasta esialgu vaikselt noodipilti jälgida.

Rõhutada rõhulist taktiosa.

Anda algusheli.

Näidata käemärke kaasa.

Näidata käemärke kaasa.

Pikkadel nootidel teha silbipeegeldus.

III. Lõpposa

1. Muusika kuulamine:
V.Rebikovi "Karu" klaveril esitatuna (vt. Lau-lik IV, Tln. 1966; lk. 135).
Pala kuulamine madalregistri helide meenutamiseks 2 korda.
2. Koduse ülesande märkimine õpilaspäevikuisse ja tahvlile: lk. 64.

Tuletada meelde, missugune helilooja on veel kujutanud karu kohmakat kõndi ja mõmisemist muusikas ja missugustes helides on see pala kirjutatud. Teistkordsel kuulamisel lasta klassil kaasa tammuda.

Tunni teema:

- 1) S.Taevi laulumängu "Kõnnisammul liigume" õppimine kuulmise järgi;
- 2) õpitud rütmivormide kinnistamine;
- 3) kordavalt: "Karumõmm"
- 4) liikumiseks muusika järgi - J.Graubinski "Kuus väikest trummarit".

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:
mänguline musitseerimine.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine mängulauluga;
- 2) õpitud rütmivormide lugemine noodist;
- 3) helitabamisoskuse arendamine õpitud astmete ulatuses.

Õppevahendid: liikuvad rütmikaardid, värvilised noodid, ladumistahvel, Laulik I, Käsiraamat õpetajale, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>H.Kaljaste laulu "Karumõmm" kordamine:</p> <p>a) liikuvatelt rütmikaartidelt lugeda rütmisõnadega ja plaksutada laulu rütmi;</p> <p>b) laulu rütmi lugemine laulikust noodipildi järgi;</p> <p>c) laulmine astmenimede ja</p>	<p>Nõuda käte valmisolekut plaksutamiseks.</p> <p>"JOOK-SEN"-rütmisõna puhul olgu rõhk esimesel silbil.</p> <p>Avada laulikud lk. 64.</p> <p>Algul lasta laulda ladumis-</p>

käemärkidega;

- d) laulmine sõnade ja käemärkidega;
- e) 6 õpilase küsitlemine hindele.

II. Põhiosa

S.Taevi laulumängu "Kõnnisammul liigume" õppimine kuulmise järgi (vt. Käsi- raamat õpetajale, lk. 68):

- a) üleminekuvestlus laste mängudest;
- b) laulu vokaalne ettekannne õpetaja poolt;
- c) rütmi läbitöötamine laulikust noodipildi järgi;
- d) sõnade ja viisi üheaegne õppimine lausete kaupa;
- e) rakendamine laulumänguna koos õpetajapoolse klaverisaatega.

tahvlilt värviliste nootide järgi, seejärel laulikust astmetähtede järgi.

2 õpilast loevad rütmi, 2 õpilast laulavad astmenimedega ja käemärkidega, 2 - sõnadega.

Aktiviseerida õpilasi vestlusest osa võtma.

Teatada õpitava laulu pealkiri ja helilooja. Taotlema lihtsat, ilmekat ettekannet. Määrata muusika iseloom ja taktimõõt.

Avada laulikud lk. 65.

Nimed võtta antud klassist. Korrata vajaduse järgi.

Õpetaja poolt nimetatud rühm õpilasi mängib klassi ees, ülejäänud õpilased laulavad. Mängu kirjeldus: Käsi- raamat õpetajale, lk. 69.

III. Lõpposa

1. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse: lk. 65.
2. Marssimine muusika järgi koos liikumissuuna muutmisega: J.Graubinši "Kuus väikest trummarit".

Tuletada meelde pealkiri.
Nõuda marssimisel head rühti.

20. tund

Tunni teema:

- 1) eesti rahvaviisi "Vastlad" 1.salmi õppimine kuulmise järgi koos rütmilise kaasmänguga;
- 2) laulu rütmnoodi lugemine laulikust lk. 63.
- 3) kordavalt: "Igaühel oma pill" - eesti rahvaviis;
- 4) kuulamiseks: A.Sõbra "Vastlasõit" laululises ettekandes.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

tutvustada õpilasi vastlapäeva kommetega.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine eesti rahvaviisiga;
- 2) õpitud rütmivormide kinnistamine noodipildi järgi;
- 3) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: Laulik I, käsiraamat õpetajale, A. Sõbra pilt, ksülofon, kuljused, piitsaplaks, tamburiin, triangel.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Muusika kuulamine: A.Sõbra "Vastlasõit" laululises ettekandes:</p> <p>a) sissejuhatav vestlus veebruarikuus tähistatavast vastlapäevast ja vanadest kommetest sellel päeval;</p> <p>b) K.Kangru luuletuse "Vastlasõit" lugemine;</p> <p>c) A.Sõbra laulu "Vastlasõit" laululine ettekanne õpetajalt (vt. A.Sõber, "Laule", Tln. 1967, lk. 52).</p>	<p>Lasta õpilastel rääkida oma tähelepanekutest ja teadmistest seoses vastlapäevaga.</p> <p>Lasta luuletus ette lugeda mõnel õpilasel, kes on selle eelnevalt läbi töötanud. K.Kangru luuletuse on viisistanud eesti helilooja Ants Sõber. Näidata pilti.</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>Eesti rahvaviisi "Vastlad" 1.salmi õppimine kuulmise järgi koos rütmilise kaasmänguga (vt. Käsiraamat õpetajale, lk. 68):</p> <p>a) laulu vokaalne ettekanne õpetaja poolt;</p> <p>b) vestlus laulu teemal koos tundmata sõnade selgitamisega;</p>	<p>Teatada laulu pealkiri. Lasta nimetada varemõpitud eesti rahvaviise ("Igäihel oma pill", "Tihane" jt.).</p> <p>Selgitada sõnad "pastlad", "oaleem" ja väljend "hammastega anname neile tubli talgu".</p>

- c) laulu rütminoodi läbitöötamine laulikust;
- d) sõnade ja viisi üheaegne õppimine fraaside kaupa;
- e) rütmilise kaasmängu õppimine:
ksülofon,

kuljused,

piitsaplaks;
- f) laulu 1.salmi laulmine koos rütmilise kaasmängu ja klaverisaatega.
- III. Lõpposa
1. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilas-

Avada laulikud lk. 63.
Korrata taktimõõdu märkimisviisi, kordamismärgi tähendust.

Nõuda "s" tagasihoidlikku hääldamist sõnades "vastlad", "pastlad".

Ksülofoni mängurütm töötada kogu klassiga läbi kätega põlvedele patsutades. Seejärel lasta mõnel õpilasel mängida ksülofoni, millel on 2 vajalikku plaati.

Kuljused mängivad ♪ ♪ -rütm (üle ühe takti) sõnade ajal: "laseme, vastlad, lumine, pastlad". Harjutada algul kogu klassiga koputades sõrmega lauale.

Tutvustada klassile piitsaplaksu ja demonstreerida selle mängutehnikat. Mängida tuleb rõhulisel taktiosal nendes taktides, kus kuljused ei mängi. Harjutada kogu klassiga plaksutades.

päevikuisse:

lk. 63 1.salm.

2. Tunni lõpetamine eesti rahvaviisiga "Igaühel oma pill":

- a) kogu klassiga koos rütmipillide ja klaverisaatega;
- b) üksikult hindele 5 õpilast.

Pärast lõbusat vastlasõitu on tore koos laulda ja pilli mängida.

Avada laulikud lk. 61.

Hoolitseda heatujulise laulmise eest.

Nõuda ilmekat esitust, ise loomustada laulmist.

21. tund

Tunni teema:

- 1) eesti rahvaviisi "Vastlad" 2. ja 3.salmi õppimine kuulmise järgi;
- 2) nimedemäng astmete RA, SO, MI kinnistamiseks;
- 3) kordavalt: "Kõnnisammul liigume" laulumänguna;
- 4) kuulamiseks: "Vastlad" - eesti rahvaviis laululises ettekandes.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

tutvustada õpilasi vastlapäeva kommetega.

II. Õpetuslik:

- 1) õpitud astmete kinnistamine;
- 2) mänguline musitseerimine;
- 3) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: Laulik I,III, Käsiraamat õpetajale, ksilofon, kuljused, piitsaplaks.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. Nimedemäng astmete SO, RA, MI kinnistamiseks. (Vaata 14. tundi!)</p> <p>2. Kuulamiseks eesti rahvaviisi "Vastlad":</p> <p>a) sissejuhatav vestlus vastlapäeva kommetest;</p> <p>b) õpetaja laululine ettekanne (vt. Laulik III, Tln. 1966, lk. 120).</p>	<p>Õpetaja küsib lauldes õpilase nime. Õpilane peab vastama sama viisikäiguga. Kui õpilane eksib, korraga küsimust.</p> <p>Nüüd on teada kõigi õpilaste nimed, kes lähevad vastlasõitu tegema.</p> <p>Meenutada eelmise tunni arutelu.</p> <p>Eelmises tunnis kuulnud laulu "Vastlad" sõnad on sobitatud veel ühe eesti rahvaviisiga. Määrata taktimõõt ja muusika iseloom (3-osalises taktis, hoogne).</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>Eesti rahvaviisi "Vastlad" 2. ja 3.salmi õppimine:</p> <p>a) laulu rütmimoodi läbitöötamine laulikust;</p> <p>b) 1.salmi kordamine;</p> <p>c) 2. ja 3.salmi õppimine;</p>	<p>Avada laulikud lk. 63.</p> <p>Koputada laulu rütmis sõrmeotstega lauale ja lugeda rütmisõnadega kaasa.</p> <p>Laulda pehme tooniandmisega. Hääldata "s" tagasihoidlikult sõnades "vastlad", "pastlad".</p> <p>Lugeda sõnad koos kogu klassiga valjusti läbi. Vältida</p>

d) rütmilise kaasmängu rakendamise (vt. Käsiramat õpetajale, lk. 68);

e) laulu terviklik ettekanne rütmilise kaasmängu ja klaverisaatega.

III. Lõpposa

1. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse: lk. 63.

2. Tunni lõpetamine S.Taevi laulumänguga "Kõnnisammul liigume".

vale rühmitist sõnades "a-leemekest", "anname", "kuulame".

Üks rida patsutab ksülofoni mängu rütmis, teine koputab kuljuste partiid, kolmas rida plaksutab piitsaplaksu partiid. Seejärel rakendada üksikud õpilased pillidel mängima, hinnata neid.

Hoolitseda heatujulise laulmise eest.

Jälgida, et kõik õpilased täidaksid õpilaspäevikut.

Kutsuda klassi ette mängima ühe rea õpilased. Laulda lasta üksikutel õpilastel, keda hinnata.

22. tund

Tunni teema:

- 1) H.Kaljaste laulu "Sõdurid sammuvad" õppimine kuulmise järgi;
- 2) helitabamisoskuse arendamine õpitud astmete ulatuses (SO-MI, SO-RA-SO-MI);
- 3) kordavalt: "Poisid, ritta!"
- 4) kuulamiseks kordavalt P.Tšaikovski "Puusõdurite marss" (heliplaadilt).

Tunni eesmärgid:

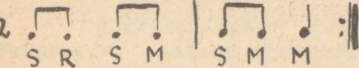
I. Kasvatustlik:

Nõukogude armee - meie õnneliku lapseõlve ja rahukaitse.

II. Õpetuslik:

- 1) uue laulu õpetamine koos laulmisoskuse arendamisega;
- 2) peast solfedžeerimise oskuse arendamine;
- 3) rühmitiste ja rühmitute helide tajumine.

Õppevahendid: grammofoon, heliplaat, klaver, trumm, tamburiin, triangelid, P.Tšaikovski pilt.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Heli tabamiseks</p> <p>a) laulda tahvlile kirjutatud astmesilpide ja rütmilise noodi järgi:</p> <p>2. </p> <p>S R S M S M M</p> <p>SÕ-DU-RID NÜÜD MAR-SI-VAD UL-JA MAR-SI-SAM-MU-GA.</p>	<p>Laulda Do-, Re- ja III rühmaga Sib - ja La-mažooris.</p>
<p>b) laulda tekstiga.</p> <p>II. Põhiosa</p> <p>H.Kaljaste laulu "Sõdurid sammuvad" õppimine kuulmise järgi (vt. "Laulik JO-LE-MI", Tln. 1968, lk. 66; Käsiraamat õpetajale, lk. 69):</p> <p>a) lühivestlus lähenevast</p>	<p>Nõuda selget hääldamist.</p> <p>Aktiviseerida õpilasi vest-</p>

Nõukogude armee aastapäevast (millal tähistatakse ja mitmendat aastapäeva).

Nõukogude armee meie õnneliku lapseõlve kaitsja,

- b) laulu ettekanne vo-kaalselt;
- c) taktimõõdu määramine kuulmise järgi, selle viipamine;
- d) laulu rütmi plaksutamine laulikust;
- e) teksti ja viisi üheaegne õppimine;
- f) plaksutada rõhulistel helidel;
- g) marssimine laulu saatel.

III. Lõpposa

1. Muusika kuulamine:
P. Tšaikovski "Puusõdurite marss" heliplaadilt:
 - a) pala kuulamine;
 - b) vestlus kuuldu põhjal.
2. Kordavalt lastelaul "Poisid, ritta!" diferentseeritult 2 rühmas:
 - a) kogu klassiga klaveri saatel koos mars-

lusest osa võtma ja juhtida vestlust nii, et sellest kooruks välja kasvatuslik moment.

Määrata laulu iseloom (uljas marsilaul).

Rõhutada meetrumi rõhulist osa.

Avada laulikud lk. 66. Luge-da rütmisõnadega kaasa. Tabada täpselt algheli.

Nõuda rütmilist erksust.

Nõuda head rühti!

Tuletada meelde, missugust muusikapala on varem kuul-dud, kus on kujutatud sõdu-reid. Kes oli helilooja? Leida klassi seinalt P. Tšai-kovski pilt.

Poiste armastatumaks män-guks on sõjamäng. Varakult harjutatakse ka sõdurite kombel **marssinist, mida** on **hea** teha koos lauluga.

Avada laulikud lk. 20. Nõu-da rühmade täpset sisseas-

simisega;

b) rütmilise plaksutamise

2

c) üksikult hindele

4 õpilast.

tumist, head rühti.

Nõuda rütmilist täpsust.

Kaasõpilastel iseloomustada laulmist. Motiveerida hinet.

3. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikusse: lk. 66.

23. tund

Tunni teema:

- 1) eesti rahvalaulu "Tudu, tuvike!" õppimine noodipildi järgi laulikust;
- 2) JO-aste ja vastav käemärk, töö liikuvate rütmikaartidega;
- 3) kordavalt: S.Taevi "Kõnnisammul liigume" laulumänguna;
- 4) kuulamiseks: P.Tšaikovski "Nuku haigus" (heliplaadilt).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

armastuse ja lugupidamise kasvatamine vanemate vastu.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine õpitava lauluga;
- 2) tutvumine JO-astme ja vastava käemärgiga;
- 3) osata kuulmise järgi eraldada röömsat ja nukrat viisi;
- 4) muusikaliste kuuldekogemuste avardamine.

Õppevahendid: Laulik I, Käsiraamat õpetajale, heliplaat,

d) JO-astme ja vastava
käemärgi tutvusta-
mine;

e) laulmine sõnadega
(lk. 69 alumine
rida).

2. Muusika kuulamiseks:
P.Tšaikovski "Nuku hai-
gus" heliplaadilt.

kul. Jälgida, kuidas viis
liikus. (Läks madalamaks.)
Seda MI-st madalamat heli,
mis kõlas laulu lõpus, ni-
metatakse JO-ks. Laulikus
on JO-aste märgitud musta
värviga ja seda astet ise-
loomustab rusikas käsi.

Vaadata lk. 68.

Laduda laulu
kaks viimast
takti värvi-
liste nootidega
tahvlile JO = D ja laulda
seda käemärkide ning astme-
nimedega, seejärel lauli-
kust lk. 69.

Lasta sõnad enne vaikselt
läbi lugeda. Jälgida, et ei
lauldaks libistavalt SO-JO
hüpet.

Näidata P.Tšaikovski pilti
ja tuletada meelde, mida ta
on lastele kirjutanud ning
mida on varem kuulatud.

("Lastealbum", kuulatud on
sealt "Puusõdurite marssi".)
Määrata muusika iseloom ja
jutustada missugune mulje
jääb seda pala kuulates.
(Nukker, sest kõige armsama
nukuga on juhtunud õnnetus.)

III. Lõpposa

1. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse: lk. 69.
2. Tunni lõpetamine S.Taevi laulumänguga "Kõnnisammul liigume".

Jälgida päeviku korralikku täitmist.

Avada laulikud lk. 65.
Klassi ette kutsuda need õpilased, kes ei ole veel saanud laulumängu mängida, ülejäänud laulavad kaasa.

24. tund

Tunni teema:

- 1) H.Kaljuste laulu "Väike ema" õppimine rütmistatud astmetähtede järgi laulikust;
- 2) rändav JO, $JO = F$;
- 3) kordavalt: "Tudu, tuvike" - eesti rahvaviis;
- 4) kuulamiseks: P.Tšaikovski "Uus nukk", "Nuku haigus" heliplaadilt.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

oma mängunurga hoiab iga laps ise korras.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine õpitava lauluga;
- 2) õpitud astmete lugemine noodijoonestikult, kui $JO = C, D, F$;
- 3) kõlalise puhtuse ja laululise ilmekuse taotlemine;
- 4) muusikaliste kuuldekogemuste avardamine.

Õppevahendid: Laulik I, ladumistahvel, värvilised noodid, P.Tšaikovski ja H.Kaljuste pildid, heliplaat, grammofon.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Õpitud astmete lugemine ja laulmine:</p> <p>a) värviliste nootide abil ladumistahvililt, kui JO asub abijoonel, 1.joone all ja 1.vahes.</p> <p>b) sama laulikust lk. 71.</p>	<p>Laduda värviliste nootide abil astmed JO, MI, SO, RA ladumistahvilile algul JO = C, seejärel JO = D, F. Juhtida tähelepanu sellele, et JO on rändav ja temaga koos rändavad ka teised astmed. Kui JO on joonel, siis MI ja SO on ka joonetel. Kui JO on vahes, siis MI ja SO on ka vahedes. Anda algusheli ning laulda astmenimede ja käemärkidega Avada laulikud lk. 71.</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>1. Muusika kuulamine:</p> <p>a) üleminekuvestlus laste mängudest, mänguasjadest ja nende hooldamisest;</p> <p>b) P.Tšaikovski pala "Nuku haigus" kuulamine heliplaadilt;</p> <p>c) P.Tšaikovski pala</p>	<p>Vestlusest teha kokkuvõtte, et mänguasju tuleb hoida ja oma mängunurga korrastada iga laps alati ise.</p> <p>Tuletada meelde pala pealkiri ja helilooja ning ise loomustada muusikat. (Aeglane, nukker.) P.Tšaikovski (näidata pilti) "Lastealbumis" on ka pala "Uus nukk".</p>

"Uus nukk" kuulamine heliplaadilt.

2. H.Kaljuste pala "Väike ema" õppimine rütmistatud astmetähtede järgi:

a) tutvumine noodipildiga;

b) laulmine astmenimede ja käemärkidega;

c) laduda laul värviliste nootidega ladumistahvlile, kui JO = F;

d) laulmine sõnadega.

III. Lõpposa

1. Kordavalt eesti rahvalaul "Tudu, tuvike!":

a) astmenimede ja käe-

Iseloomustada muusikat.

(Elav, kiire, hoogne, rõõmus.) Laps, kes sai uue nuku, tantsib heameelest uue nukuga.

Eesti helilooja H.Kaljuste (näidata pilti) on kirjutanud laulu väikesest tüdrukust, kes oma nukud õhtul lauluga magama paneb. Nime-tada veel õpitud laule, mida on kirjutanud H.Kaljuste ("Sõdurid sammuvad", "Karumõmm", "Tere, kool!").

Avada laulikud lk. 73.

Meenutada, mida tähendab number "2" laulu alguses, kordamismärgi tähendust, rütmivorme.

Laulda, kui JO = C III rühmaga, JO = D II rühmaga, JO = F I rühmaga.

Lasta laduda taktide kaupa üksikuil õpilastel.

Laulda laotut I rühmaga.

Lasta sõnad vaikselt läbi lugeda ja seejärel laulda.

"Äiulii ja äiulaa" laulda vaikselt.

Missugust laulu sobiks veel laulda hällilauluna?

Avada lk. 69 laulikus. Kuhu

märkidega;

- b) sõnadega kogu klas-
siga koos;
- c) üksikult hindele
3 õpilast.

2. Koduse ülesande märki-
mine tahvlile ja õpi-
laspäevikuisse: lk. 73.

tuleb selles laulus asetada
E -vöti? (Esimese joone al-
la.)

Nõuda pehmet tooni, ilmekat
esitust.

Jälgida päevikute korralik-
ku täitmist.

25. tund

Tunni teema:

- 1) ungari lastelaulu "Kes ei sammu korraga" õppimi-
ne piltnoodi järgi laulikust;
- 2) abijoone mõiste, "elav pill" õpitud astmete kin-
nistamiseks;
- 3) kordavalt: "Poisid, ritta!" - lastelaul;
- 4) liikumiseks muusika järgi: J.Graubini "Kuus väi-
kest trummarit" liikumissuuna muutmisega.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:
rahvastevahelise sõprustunde kasvatamine.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine ungari lastelauluga;
- 2) õpitud astmete märkimine noodijoonestikule
kui $JO = C$;
- 3) tähelepanu ja kontsentratsioonivõime arendami-
ne.

Õppevahendid: Laulik I, Käsiraamat õpetajale, ladumistah-
vel, värvilised noodid, ksülofon, trumm,
klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõore
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Astmete JO, MI, SO kinnistamine "elaval pillil".</p>	<p>Igale reale anda laulda kindel heli: I - SO, II - MI, III - JO. Õpetaja käemärgi järgi peab laulma see rida, kelle heli näidatakse. Töötada läbi õpitav laul.</p>
<p>II. Põhiosa</p> <p>1. Ungari lastelaulu "Kes ei sammu korraga" õppimine:</p> <p>a) laulu rütmi läbitöötamine laulikust piltnoodi järgi;</p> <p>b) laulda astmenimedega ja käemärkidega;</p> <p>c) laulda sõnadega;</p>	<p>Teatada, et "elaval pillil" mängisime õpitavat ungari lastelaulu. Nimetada, et Ungari on meile sõbralik riik. Ungari linn Szolnok on Tallinna sõpruslinn. Igal suvel käivad ungari pioneerid meil ja meie pioneerid Ungaris puhkamas. Nad õpetavad meie lastele ka oma maa laule. Avada laulikud lk. 70. Plakutuda laulu rütmi ja lugeda rütmisõnadega kaasa. Analüüsida värvilise piltnoodi järgi, missugused astmed laulus esinevad. (JO, MI, SO.) Harjutada SO-JO hüppe tabamist. Lugeda sõnad ette ja juhtida tähelepanu sellele, kuidas tuleb sõnu laulikust lugeda. (Algul mõlema rea ülemised</p>

d) laulu viisi ladumine värviliste nootide abil ladumistahvlile koos abijoonest mõiste selgitamisega;

e) laulmine koos marsimise-ga.

III. Lõpposa

1. Lastelaulu "Poisid, ritta!" kordamine diferentseeritult kahes rühmas (vt. sama töö lk. 24):
 - a) kogu klassiga klaverisaate ja rütmipillide kaasmänguga;
 - b) üksikult hindele 8 õpilast.
2. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse: lk. 70.
3. Tunni lõpetamine marsimisega muusika järgi koos liikumissuuna muutmise-ga: "Kuus väikest trummarit".

read, siis alumised read.) Selles laulus kõlab JO-aste nii madalalt, et seda ei saa muidu märkida noodijoonestikule, kui tuleb kasutusele võtta abijoon. Abijooni märgitakse mõlemale poole noodijoonestikku. Kui JO asub abijoonel, siis märgitakse **ff** -võtmesse ka abijoonest kriips lk. 71. Vaadake laulu noodipilti laulikut lk. 70.

Nõuda head rühti.

Missugust eesti lastelaulu me teame, mille järgi on hea marssida?

Avada laulikud lk. 20.

Jälgida III rühma lauljate täpset sisseastumist. Pillidel mängijaid hinnata. Lasta laulda salvide kaupa diferentseeritult.

Jälgida, et kõik täidaksid õpilaspäevikut.

Mängida eelmäng ja lasta selle järgi meelde tuletada pala pealkiri.

Tunni teema:

Kontsert veerandi jooksul õpitud lauludest:

- 1) "Vastlad" - eesti rahvaviis;
- 2) "Sõdurid sammuvad" - H.Kaljuste;
- 3) "Tudu, tuvike!" - eesti rahvaviis;
- 4) "Kõnnisammul liigume" - S.Taev;
- 5) "Igatihel oma pill" - eesti rahvaviis.

Tunni eesmärgid:

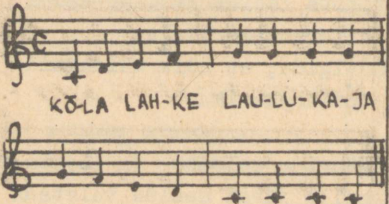
I. Kasvatuslik:

sundimatu musitseerimise taotlemine.

II. Õpetuslik:

- 1) õpitud laulurepertuaari kinnistamine;
- 2) viisisammu, -seisaku kordamine;
- 3) rütmitude arendamine rütmiliste kaasmängude abil.

Õppevahendid: Laulik I, Käsi raamat õpetajale, kellamäng, ksilofon, tamburiin, triangel, piitsaplaks, kuljused, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>Hääle arendamiseks:</p> <p>KÕLA LAH-KE LAU-LU-KA-JA</p> <p>LÄ-BI MEI-E KOO-LI-MA-JA</p>	<p>Nõuda pingeta hääle moodustamist ja ühtlase kõla saavutamist. Leida viisisamm ja -seisak selles laulus ja näidata viisi liikumist käega.</p> <p>Laulda A, B, C, D-duuris. C-duuris rakendada kellamängul mängima 2 õpilast.</p>

II. Põhiosa

1. Eesti rahvaviisi "Vastlad" kordamine klaverisaate ja rütmilise kaasmänguga:

a) kogu klassiga;

b) üksikult hindele
3 õpilast.

2. H. Kaljuste "Sõdurid sammuvad" kordamine:

a) kogu klassiga klaverisaate ja rütmilise kaasmänguga koos marssimisega;

b) üksikult hindele
2 õpilast.

3. Pala "Tudu, tuvike!" kordamine:

a) astmenimede ja käemärkidega;

b) sõnade ja käemärkidega;

c) üksikult hindele
2 õpilast.

Teine mängib oktaav kõrgemalt.

Meenutada laule, mida lauldi selle veerandi tähtpäeval. Avada laulikud lk. 63. Vajaduse korral meenutada kaasmängu. Pillidel rakendada mängima soovijaid ja hinnata neid.

Igäiks laulab saateta ühe salmi, iseloomustada laulmist.

Nõukogude armee aastapäeval lauldi. Laulikus avada lk. 66.

Pillimeestena rakendada poisse. Nõuda marssimisel head rühti.

Lasta laulda soovijail poistel.

Naistepäeval meenutasime, kuidas ema laulis meile häälilaulu. Avada laulikus lk. 67.

Anda algheli. Nõuda mahedat, pehmet tooniandmist.

Lasta laulda soovijail tüdrukul.

Kõik pidupäevad on siis

III. Lõpposa

1. S.Taevi "Kõnnisammul liigume" laulumänguna.

2. Tunni lõpetamine eesti rahvaviisiga "Igäihel oma pill":
 - a) kogu klassiga klaveri saatel;

 - b) eeslauljate ja liigutustega.

meeldejäädavad, kui saab laulda ja mängida.

Avada laulikus lk. 65.
Kutsuda klassi ette mängima selle rea õpilased, kes tunnist kõige aktiivsemalt on osa võtnud. Teised laulavad. Avada laulikus lk. 61.

Refrääni osas lasta klassil plaksutada ja koputada kaasmängu.

Salmi osa laulavad eeslauljad ja matkivad pillimängijaid. Hinnata neid. Refrääni laulavad kõik.

IV veerand

27. tund

Tunni teema:

- 1) H.Kaljaste "Tervituslaulu" õppimine osalt kuulmise, osalt noodipildi järgi koos rütmilise kaasmänguga;
- 2) rütmilise kaasmängu õppimine noodipildi järgi;
- 3) kordavalt: "Igäihel oma pill" - eesti rahvaviis;
- 4) kuulamiseks: eesti tantsumuus "Viru polka" (klaveril esitatuna).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

muusikaliste eelduste arendamine muusikalise tegevuse kaudu.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine;
- 2) õpitud astmete laulmine noodipildi järgi;
- 3) rütmitunde arendamine rütmiliste kaasmängude abil;
- 4) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: ksülofon, triangel, harjake, tamburiin, värvilised noodid, ladumistahvel, Laulik I, käsiraamat õpetajale, klaver, tahvel.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnõure
I. Ettevalmistav osa Eesti rahvaviisi "Igäühel oma pill" kordamine:	Avada laulikud lk. 61.
a) laulmine koos takti viipamisega;	Lasta õpilastel mõelda, mitme löögi järel kordub selles laulus rõhuline heli. Tuletada meelde 3-löögilise takti viipamise skeem.
b) laulmine koos rütmilise kaasmänguga;	Lasta klassil rõhulisel helil plaksutada ja rõhututel koputada. Tamburiinil ja trianglil mängijaid hinnata.
c) laulmine eeslauljatega.	Eeslauljateks valida võimekamad lauljad. Lasta neil imiteerida vastava pilli mängu, millest laulavad. Refräáni laulab kaasa kogu

II. Põhiosa

H.Kaljuste "Tervituslaulu"
õppimine:

- a) laulu vokaalne ettekan-
ne;
- b) taktimõõdu määramine
kuulmise järgi;
- c) laulu esimese 4 takti
laulmine astmenimedega ja
käemärkidega värviliste
nootide järgi ladumis-
tahvlilt;
- d) rütmi läbitöötamine
laulikust;
- e) esimese poole laulmine
sõnade ja käemärkidega;
- f) teise poole õppimine
kuulmise järgi koos
rütmi plaksutamise
laulikust;
- g) 1.salmi laulmine sõna-
dega;
- h) ksülofoni kaasmängu
õppimine noodi järgi;
- i) triangli kaasmängu õp-
pimine;

klass. Hinnata eeslauljaid.

Teatada õpitava laulu peal-
kiri ja helilooja. Tuletada
meelde, milliseid H.Kaljus-
te laule on varem õpitud.
Määrata laulu iseloom.
(Hoogne, rõõmus.)

Rõhutada meetrumi rõhulist
osa.

Laduda laulu 4 takti värviliste
nootide abil ladumise-
tahvlile, **JO = D**

Avada laulikud lk. 77.

Lugeda rütmisõnadega ja
plaksutada.

Nõuda teksti selget häälda-
mist.

Lasta algul viisi kuulata
ja seejärel laulda koos rüt-
mi plaksutamise laulikust.

Nimetada, milliseid astmeid
tuleb ksülofonil mängida ja
millises rütmis. Demonst-
reerida ksülofoni kaasmängu
klassile.

Õppida kogu klassiga - kopu-
tamine lauale.

- j) harjakese kaasmängu õppimine;
- k) laulmine koos rütmipillide kaasmänguga.

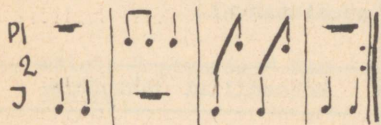
III. Lõpposa

1. Muusika kuulamine.

"Viru-polka" - eesti rahvaviis (vt. U.Toomi "Eesti rahvatantsud", ERK, 1953, lk. 249) klaveril esitatuna:

a) pala kuulamine;

b) rütmilise kaasmängu õppimine tahvlilt:

c) rütmilise kaasmängu rakendamine pala II osas;

d) pala terviklik kuulamine koos rütmilise kaasmänguga II osas.

2. Tunni lõpetamine koduse ülesande märkimisega õpilaspäevikuisse ja tahvlile: lk. 77.

Õppida kogu klassiga - põlvepatsutused.

Näidata pillide sisseastumist.

Määrata pala iseloom ja taktimõõt (2-osalises taktimõõdus hoogne, kiire pala, mille järgi saab tantsida).

Lugeda kaasmäng algul rütmisilpidega läbi mõlemalt realt näitamise järgi, seejärel rakendada plaksutamist ja jalalööki. Harjutada algul ilma muusikata.

Tunni teema:

- 1) eesti rahvaviisi "Tiiu, talutütrekene" õppimine kuulmise järgi;
- 2) õpitud astmete kinnistamine noodipildi järgi;
- 3) kordavalt: "Poisid, ritta!" - lastelaul;
- 4) muusika kuulamiseks: A.Sõbra "Pesumasin" (laulus-
lises ettekandes).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

tööarmastuse kasvatamine.

II. Õpetuslik:

- 1) põhilauluvara laulu õppimine;
- 2) viisisammu, -seisaku, rahvaviisi mõiste korda-
mine;
- 3) helivältuste äratundmine (reageerimine plaksu-
tamisega).

Õppevahendid: aplikatsioonid tütarlaste peadega, Laulik I, Käsiraamat õpetajale, klaver, värvilised noodid, ladumistahvel.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>A.Sõbra "Pesumasin" ("Laulle mudilastele", ERK, 1964, lk. 24) õpetaja laulusises ettekandes:</p> <p>a) muusika kuulamine;</p> <p>b) vestlus masinatest, mis aitavad meid kodus (pesumasin, õmblusmasin, tolmuimeja jt.) ja nendest tööst, mis on</p>	<p>Klassi ülesandeks on määrata kuulatava pala iseloom (rõõmus, elav, hoogne).</p> <p>Suunata vestlust nii, et kasvatuslik eesmärk sellest sundimatult välja kooruks.</p>

jõukohased õpilastele
(laua katmine, nõude
pesemine jt.).

II. Põhiosa

Eesti rahvaviisi "Tiiu,
talutütrekene" õppimine
kuulmise järgi (Laulik I,
Tln. 1968, lk. 80; Käsi-
raamat õpetajale, lk. 74):

- a) õpetaja vokaalne ette-
kanne;
- b) taktimõõdu määramine;
- c) laulus esinevate tund-
mata sõnade selgitamine
(tal, nobe, neiu,
leem, kaske jt.);
- d) teksti õppimine;
- e) mõiste "rahvaviis" kor-
damine;
- f) viisi õppimine kuulmise
järgi koos 1.fraasi me-
loodia liikumise ana-
lüüsiga - viisiseisak
ja viisisamm;

Uus õpitav laul jutustab
ühest tüdrukust, kes elas
maal ja oskas mitmeid töid
teha.

Taotleda loomulikku, liht-
sat esitust. Klassil peal-
kirjastada laul ja määrata
taktimõõtu.

Aktiviseerida klassi arute-
lust osa võtma.

Avada laulikud lk. 80.

Taotleda ilmekat massdekla-
matsiooni.

Nimetada varemõpitud eesti
rahvaviise ("Igaühel oma
pill", "Vastlad").

Laulda ja mängida iga lau-
set 2-3 korda ette, seejä-
rel lasta õpilasi kaasa
laulda. Analüüsida viisi
liikumist. Laduda viisisei-
sak ja viisisamm piltnooti-
dega (tütarlaste peäd)
tahvlile ja laulda, kujuta-
des viisiseisakut käega õhus
ühel kõrgusel ja - sammu -

- g) tervikliku, ilmeka et-
tekande taotlemine õpe-
tajapoolse klaverisaa-
tega;
- h) laulmine liigutustega.

III. Lõpposa

1. Koduse ülesande märki-
mine tahvlile ja õpi-
laspäevikuisse:
lk. 80 pähe!
2. Tunni lõpetamine laste-
lauluga "Poisid, rit-
ta!"
- a) 1.salmi kordamine
koos laulu rütmi
plaksutamisega lau-
likust piltnootide
järgi;
- b) laulu 1.salmi laul-
mine laulikust koos
saaterütmi plaksuta-
misega noodipildi
järgi;

liikudes käega samm-sammult
allapoole.

- 1.salmis teha kummardus sõ-
na "Tiiu" ajal;
- 2.salmis osutada parema käe-
ga iseendale;
- 3.salmis teha sõrmedega ku-
dumisliigutusi;
- 4.salmis liigutada kulpi.
"...kaske, kaske" ajal plak-
sutada.

Avada laulikud lk. 20.

Jälgida, et rütmiostinatot
plaksutaksid kõik täpselt.

c) laulu terviklik et-
tekanne klaverisaa-
tega, kusjuures õpi-
lased marsivad.

Nõuda marssimisel head rüh-
ti.

29. tund

Tunni teema:

- 1) H.Kaljuste pala "Mida soovis meile Lenin" õppimi-
ne kuulmise järgi;
- 2) õpitud rütmivormide ja astmete kordamine, refrää-
ni mõiste;
- 3) kordavalt: H.Kaljuste "Tervituslaul";
- 4) muusika kuulamiseks: I.Šulgini "Lenini pilt"
(laululises ettekandes).

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

austuse kasvatamine Lenini isiksuse ja tema pä-
randi vastu.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine;
- 2) õpitud astmete kinnistamine noodipildi järgi;
- 3) õpitud rütmivormide kordamine.

Õppevahendid: Lenini pilt, illustreerivat pildimaterjali
Lenini lapsepõlvest ja õpilasaastatest,
värvilised noodid, ladumistahvel, Laulik I,
Käsiraamat õpetajale, ksülofon, triangel,
harjake, klaver, tahvel, H.Kaljuste pilt.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnööre
I. Ettevalmistav osa Tunni alustamine H.Kaljus-	Laduda laulu 4 esimest tak-

te "Tervituslauluga":

- a) laulmine laulikust astmenimede ja käemärkidega;
- b) laulmine sõnadega;
- c) laulmine laulikust koos rütmilise kaasmänguga;
- d) üksikult hindele
2 õpilast.

II. Põhiosa

1. Kuulamiseks L. Sulgini "Lenini pilt" laululises ettekandes:
 - a) sissejuhatav vestlus lähenevast V.I. Lenini sünniaastapäevast, Leninist kui meie riigi rajajast, väga heast õpilasest ja laste suurest sõbrast;
 - b) laulu vokaalne ettekanne.

ti värviliste nootidega laadumistahvlile ja lasta klassil mõistatada, missugune laul algab nii. JO = D. Kes on helilooja?

Avada laulikud lk. 77.

Triangli partiid lasta klassil koputada sõrmenukkidega lauale, harjakese partiid patsutada käega põlvedele. Pillidel mängijaid hinnata. Taotlema ilmekat ettekannet.

Aktiviseerida õpilasi vestlusest osa võtma. Näidata illustreerivat pildimaterjali Leninist. Vestlus lõpetada Lenini sõnadega: "Õppida, õppida, õppida!", mis kirjutada tahvlile.

Teatada laulu pealkiri, helilooja ja kirjutada need tahvlile. Asetada klassi lauale Lenini pilt (vt. Laulik I, Tln. 1966, lk. 20).

2. H.Kaljuste pala "Mida soovis meile Lenin" õppimine kuulmise järgi:

- a) laulu vokaalne ettekanne;
- b) laulu 1.salmi sõnade ja viisi õppimine fraaside kaupa;
- c) refrääni mõiste selgitamine;
- d) 2.salmi laulmine;
- e) 3.salmi läbitöötamine;
- f) laulu terviklik ettekanne koos õpetajapoolse klaverisaa- tega.

III. Lõpposa

Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse: lk. 82 pähe!

Ka helilooja ja koorijuht H.Kaljuste (näidata pilti) on kirjutanud laulu Leni- nist.

Klassil määrata muusika ise- loom ja taktimõõt.

Avada laulikud lk. 82.

Lugeda 1.salmi ja refrääni sõnad koos kogu klassiga.

Refrään - salvide järel kor- dud osa.

Fraase korrata tarviduse järgi.

Lasta sõnad algul lugeda üksikult mõnel õpilasel ja seejärel püüda laulda kogu klassiga.

3. ~~salm~~ laulda kindlalt ja salmi lõpul teha aeglustus, sest refrääni enam ei järg- ne.

Taotleda meeleolukat ette- kannet.

g) tervikliku ettekande taotlemine koos klaverisaatega.

2. Kuulamiseks A.Aleksandrovi "Nõukogude Liidu hümn" ja G.Ernesaksa "ENSV hümn" heliplaadilt:

a) hünni mõiste kordamine;

b) hünnide kuulamine.

III. Lõppsõna

1. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse:
lk. 87 pähe!
2. Tunni lõpetamine H.Kaljuste lauluga "Mida soovis meile Lenin".

Tabada ulja marsilaulu meeleolu.

Kui avatakse töötajate rongkäigud, mängitakse hümn. Kuna meie kuulume Nõukogude Liidu rahvaste vennalikku perre, mängitakse algul "Nõukogude Liidu hünni", mille muusika on kirjutanud helilooja Aleksandrov. Seejärel mängitakse "Eesti NSV hünni". Tuletada meelde, kes on kirjutanud "Eesti NSV hünni" ja kuidas hümn kuulatakse.

Kuulata mõlemaid hümnid ja seejärel hünnide alguse järgi mõistatada, missuguse hünniga on tegemist.

Laulab kogu klass koos klaverisaatega.

Tunni teema:

- 1) R.Pätsi laulu "Traktor" õppimine diferentseeritult koos rütmilise kaasmänguga;
- 2) tundmaõpitud helide laulmine astmesilpide ja rütmilise noodi järgi;
- 3) kordavalt: "Tiiu, talutütrekene" - eesti rahva-
viis;
- 4) muusika kuulamiseks: R.Schumanni "Röömus talu-
poeg" heliplaadilt.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

raskeid ja suurt tööjõudu nõudvaid töid tehakse meie maal masinate abil.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine;
- 2) süvendada laulmisoskust astmesilpide, rütmilise noodi ja käemärkide järgi;
- 3) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: harjake, kärsti, pilt põllutöomasinatest, R.Schumanni pilt, grammofon, heliplaat, klaver, Laulik I, Käsiraamat õpetajale.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnöore
<p>I. Ettevalmistav osa</p> <p>1. H.Kaljaste laulu "Kus on tarvis teha tööd":</p> <p>a) noodipildi analüüs rütmistatud astmetähtede järgi ("2" laulu algul, rütmivormid, astmed);</p>	<p>Avada laulikud lk. 81.</p> <p>Lasta vaikselt jälgida noodipilti ja seejärel küsida kogu klassilt.</p>

- b) laulmine astmenimedede ja käemärkidega;
 - c) laulmine sõnade ja käemärkidega.
2. Kordavalt eesti rahva- viis "Tiiu, talutütrenegene":
- a) kogu klassiga koos klaverisaatega;
 - b) liigutustega;
 - c) eeslauljatega.

II. Põhiosa

1. Muusika kuulamine:
R.Schumanni "Rõõmus talupoeg" heliplaadilt.
2. R.Pätsi laulu "Traktor" õppimine diferentseeritult (vt. Laulik I, lk. 81; Käsiraamat õpetajale, lk. 74):
- a) üleminekuvestlus masinatest, mis kerendavad maal tööd;

Anda helistiku kolmkõla ja algusheli. Laulda C, D-duuris.

Lasta laulda kogu klassil ja ka üksikuil õpilastel.

Hoolitseda meeleoluka laulmise eest.

"Kaske, kaske" ajal plaksutada.

Kordavalt lasta kogu klassil kaasa laulda. Eeslauljateks valida võimekamad õpilased, hinnata.

Vaata pala käsitlust R.Pätsi "Muusikalisest kasvatus- sest", lk. 191.

Näidata helilooja pilti, hääldada nime kogu klassiga koos ja kirjutada see tahv- lile.

Pildi põhjal vestelda põl- lumehe abilistest (kombai- nid, traktorid, äkked, sa- had jt.).

- b) ettekanne vokaalselt;
- c) laulu rütmilise läbitöötamine laulikust I osas põlvepatsuga, II osas plaksutamisega;
- d) laulu õppimine diferentsiaalsetelt osade kaupa;
- e) käristi ja harja kaasmängu õppimine laulikust noodipildi järgi;
- f) laulu terviklik ettekanne rütmipillide saatel.

III. Lõpposa

1. Koduse ülesande märkimine tahvlile ja õpilaspäevikuisse:
lk. 81 pähe!
2. Tunni lõpetamine.

Teatada laulu pealkiri ja helilooja. Määrata kuulmise järgi taktimõõt. Avada laulikud lk. 81.

Tutvustada käristit ja demonstreerida selle mängutehnikat. Käristi mängib ainult sõnade "rat-rat-rat" ja "kamarat" ajal. Harjake mängib laulu algus- ja lõpposas -rütmilise, mis tuleb enne kogu klassiga selgeks õppida (põlvepatsutamine).

32. tund

Tunni teema:

- 1) eesti rahvaviisi "Kevadel" õppimine kuulmise järgi rütmilise kaasmänguga;
- 2) noodi kiirlugemisharjutus;
- 3) kordavalt: "Traktor" - R.Päts;

- 4) muusika kuulamiseks: C.Saint-Saënsi "Linnumaja" heliplaadilt.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

huvi ja tähelepanu suunamine muutustele kevadises looduses.

II. Õpetuslik:

- 1) lauluvara rikastamine põhilauluvara lauluga;
- 2) tundmaõpitud viisikäikude leidmine laulust;
- 3) aktiivse muusikakuulamise arendamine.

Õppevahendid: käopill, ööbik, triangel, tamburiin, pilt-noodid lindudest, grammofoon, heliplaat, Laulik I, Käsiraamat õpetajale, klaver.

Tunni sisu	Metoodilisi juhtnöore
I. Ettevalmistav osa Noodi kiirlugemisharjutus laulikust.	Avada laulikud lk. 80. Lasta algul mõttes jälgida harjutust lehekülje allosas ja seejärel kohe laulda astmenimedega ja käemärkidega. Anda algusheli ja helistiku kolmkõla.
II. Põhiosa Eesti rahvaviisi "Kevadel" õppimine kuulmise järgi (vt. Laulik I, lk. 85; Käsiraamat õpetajale, lk. 83): a) ettekanne vokaalselt, rahvaviisi mõiste kordamine;	Klassil nimetada õpitud rahvalaule ("Tiiu, talutütrenene", "Igäühel oma pill", "Vastlad").

- b) vestlus laulu teemal;
- c) teksti ja viisi õppimine koos tundmaõpitud viisikäikude leidmisega laulust;
- d) rütmilise kaasmängu õpetamine;
- e) laulu terviklik ettekanne rütmipillide kaasmängu ja klaverisaatega;
- f) liigutustega.

III. Lõpposa

- Kuulamiseks C.Saint-Saënsi "Linnumaja" heliplaadilt:
 - sissejuhatav vestlus linnumajast;
 - pala kuulamine.
- Koduse ülesande märkimine õpilaspäevikuisse: lk. 85 pähe!
- Tunni lõpetamine R.Pätsi laulu "Traktor" kordamisega:

Suunata õpilasi rääkima muudatustest kevadisest loodus.

5.-8.taktis esinevad viisiseisak ja viisisamm laduda tahvlile piltnootidega.

Tamburiin mängib rütmiostinatot ; triangel sõnadel - "käind", "eland", "käind", ööbik, silpidel -

linnu-ke-sed
kase-ke-sed,

kägu silpidel - lau-la-vad
koha-vad.

Pillidel mängijaid hinnata.

Metoodilisi nõuandeid käsitleluse kohta R.Pätsi "Muusikalises kasvatuses" lk.195. Lasta jutustada linnumaja külasthanud õpilastel oma muljeid.

Märkida tahvlile.

Avada laulikud lk. 81.

a) kogu klassiga koos klaverisaatega; b) rütmilise kaasmänguga; c) hindele 3 õpilast.	Hoolitseda röömsatujulise laulmise eest. Vajaduse korral lasta rütmilist kaasmängu jälgida laulikust. Hinnata pillidel mängijaid. Lasta laulda osade kaupa. Vajaduse korral abistada.

33. tund

Tunni teema:

- 1) Lemmiklaulude kordamine:
 - a) "Kevadel" - eesti rahvaviis;
 - b) "Traktor" - R.Päts;
 - c) "Igäühel oma pill" - eesti rahvaviis.
- 2) Lemmikpalade kordamine:
 - a) "Linnumajas" - C.Saint-Saëns;
 - b) "Röömus talupoeg" - R.Schumann;
 - c) "Viru polka" - eesti tantsuviis.

Tunni eesmärgid:

I. Kasvatuslik:

musitseerimisröömu süvendamine muusikalise tegevuse kaudu.

II. Õpetuslik:

- 1) õpitud lauluvara kinnistamine ja viimistlemine;
- 2) karaktersete lühipalade kordamine.

Õppevahendid: grammofon, heliplaadid, klaver, kägu, ööbik, triangel, tamburiin, käristi, harjake, Laulik I, Käsiraamat õpetajale.

Tunniplaan

Mõistatada, kuhu jõudsite kevadisel jalutuskäigul?

1. C.Saint-Saënsi "Linnumaja" kuulamine heliplaadilt.
Samasugust röömust elevust kuuleme nüüd kõikjal, sest kevadekuulutajad on kohale jõudnud.
2. Eesti rahvaviisi "Kevadel" kordamine rütmipillide kaasmängu, klaverisaate ja liigutustega.
Kellele on saabunud nüüd kibekiired tööpäevad?
3. R.Schumanni pala "Röömus talupoeg" kuulamine heliplaadilt.
Missugused masinad aitavad kergendada põllutöid?
4. R.Pätsi laulu "Traktor" laulmine diferentseeritult, rütmilise kaasmänguga.
Pärast tööd on põhjust lõbutsemiseks.
5. Eesti tantsuviisi "Viru polka" kuulamine koos plaksu-
mänguga.
Kõige meeldivam on "mängida ise oma pilliga", häälega laulda.
6. Eesti rahvaviisi "Igäihel oma pill" laulmine koos rütmipillide kaasmängu ja eeslauljatega.

Kirjandus

1. H.Kaljuste, Laulik JO-LE-MI, Tallinn 1966.
2. H.Kaljuste, Laulik JO-LE-MI II, Tallinn 1967.
3. H.Kaljuste, Relatiivne noodilugemine meie koolides, "Kool ja muusika" 22.V 1965, nr. 3.
4. R.Päts, H.Kaljuste, JO-LE-MI. Laulik I-II klassile. Käsiraamat õpetajale, Tallinn 1967.
5. R.Päts, H.Kaljuste, JO-LE-MI. Laulik I klassile, Tallinn 1968.
6. R.Päts, Diferentseeritud laululine rakendus muusikaliselt mahajäänute abistamise vahendina, "Nõukogude Õpetaja" rubriigis "Kool ja muusika", 25.dets. 1965, nr. 6.
7. R.Päts, Efektiivseid tagajärgi taotlev menetlus muusikaalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks algklassides (I-II kl.), käsikiri.
8. R.Päts, Metoodiliselt korraldatud uudismaterjal aktiivseks musitseerimiseks mudilastega, käsikiri.
9. R.Päts, Muusikaline kasvatus üldhariduslikus koolis, ERK, Tallinn 1962.
10. R.Päts, Tingliku solfedžeerimise põhialustest ja selle rakendamise võimalustest muusika algõpetuses, "Nõukogude Kool" 1965, nr.10.
11. V.Relvik, Muusikalise kuulmise ja lauluvõime arendamine I ja II klassis, ENSV PTUI väljaanne nr. 21, Tallinn 1966.
12. Bimberg, Lange, Bachman - Vom singen zum Musikverstehen, Leipzig 1957.
13. G.Orff, Schulwerk I-V, Musik für Kinder, Edition B.Schott's Söhne-Mainz.
14. G.Orff, Schulwerk I-VI, Lieder für die Schule.
15. Z.Kodaly, Enekes Könyv I-VIII, Budapest 1948.

T Ö Ö K A V A I K L A S S I L E I P O O L A A S T A K S

Aeg	Lauluvara	Muusika-ala- sed teadmised ja oskused	Hääle aren- damine	Mängud ja liikumine	Muusika kuu- lamine	tunde
1.- -30. sept.	I veerand 1. Tutvumine õpi- laste laululis- te võimete individuaalselt *2. "Koolikell" - R.Päts või "Tere, kool!" H.Kaljuste D*3. "Tam, tam, mar- sisamm" - R.Päts *4. "Suur kell ja väiksed kellad"	Luuletaja, he- lilooja, sal- mi, viisi mõiste Rõhulised ja rõhuta helid kuulmise järgi Lühemad ja pi- kemaad helid ja nende iseloo- mustamine rüt- misõnadega	Esialgseid juhiseid õigeke- hahoituks, laululi- seks hin- gamiseks ja selgeks hääldami- seks	Marsllaadse karakteri väljendamine liigutustes, määrssimine muusika jär- gi: J.Grau- binsi "kuus väikest trum- marit" (kla- veril esita- tuna) M.Terri "Sü- gis aias" - 1.salm mat- kimisliigu- tustega E.Tillitšeje- va "Marss ja jooks" (he- liplaadilt)	R.Päts "Tere, kool!" laulu- lises ette- kandes	4
1.okt. 6.nov.	*1. "Lepatrinu" -	"SAMM", "JOOK-SEN" Σ - paus Kõrged ja ma-	Taotleda kõlalist pubtust ja laululise väljenduse		1.V.Rebikovi "Karu" esi- tatuna kla- veril madal- registri	5

<p>R. Päts</p> <p>2. "Üks, kaks, alati!" - I. Krauthoff</p> <p>D</p> <p>3. "Poisid, ritta." - lastelaul</p> <p>4. "Oktoobrilapsed" - M. Rauhverger</p> <p><u>Kordavalt:</u></p> <p>"Sügis aias", "Tam, tam, mar-sisamm"</p>	<p>dalad helid</p> <p>2-löögiline takt ja selle viipamine, viisiseisak</p> <p>Tundmaõpitud rütmivormide lugemine, plaksutamine, koputamine, trampimine ja pillidel mängimine kuulmise ja noodi-pildi järgi</p> <p>Marsi, hünni mõiste</p>	<p>ilmekust</p>	<p>M. Terri "Sügis aias" - 2. salm matkimisliigutustega</p> <p>J. Grabinši "Kuu väikest trummarit" liikumisuuu muutmisega</p> <p>3. G. Ernesaks "Besti NSY hümm" heliplaadilt hümmi mõiste selgitamiseks</p>	<p>helide tutvustamiseks</p> <p>2. P. Tsaikovski "Puusõdurite marss" heliplaadilt marsi mõiste selgitamiseks</p> <p>3. G. Ernesaks "Besti NSY hümm" heliplaadilt hümmi mõiste selgitamiseks</p>
<p>II veerand</p> <p>1. "Nüüd ma hakkan laulemaie"</p> <p>D*2. "Pimesikk" - R. Päts</p> <p>3. "Lapsed, tuppa!" - lastelaul</p> <p><u>Kordavalt:</u></p> <p>"Lepatriinu"</p>	<p>Astmel SO, MI ja vastavad käemärgid</p> <p>Noodi joonestik, käovõti, kordamismärgi tähendus</p> <p>3-osaline takt kuulmise järgi</p>	<p>Leulmisel esilekerkinud halbade harjumuste kõrvaldamine</p>	<p>"Pimesikk" peidumänguna</p> <p>Nimedemäng 2-osalisestaktis astmete SO-MI kinnistamiseks</p> <p>"Lapsed, tuppa!" liigutustega</p>	<p>1. V. Rebikovl "Karu" 3</p> <p>2. "Kaera-Jaan" - eesti tantsuviis (klaveril) tantsulise iseloomu mäartalemisega</p>

1.-
-28.
dets.

*1. "Tihane" - ees-
ti rahvavälis

*2. "Kuusepuu" -
M. Krassev

*3. "Näärimees
teel" - R. Päts

või

"Vaata, vaata,
näärimees!" -
A. Roomere

Kordavalt:

"Pimesikk",

"Lapsed, tüp-
pa!"

RA-aste ja
vastav käe-
märk

Rahvalaulu
mõiste

☺-fermaadi
täendus

Viisisamm

SO, MI asuko-
had noodi joo-
nestikul, kui
kävõtti asub
2. Joonel

"Saja, sa-
ja, lume-
ke, tee
meil tore
kelgutee"
ulatyses
c-g

Nimedemäng
astmete SO-
-MI-RA kin-
nistamiseks
"Kuusepuu"
liigutustega
"Vaata, vaa-
ta, nääri-
mees" - 1.
salm laulu-
mänguna

1. "Kaara-Jaan"
rütmilise
plaksutamisi-
sega
2. "Küll on
kena kelgu-
ga" laste-
ooperist
"Talvemüi-
nasjutt"
3. R. Schumanni
"Julge rat-
sur"

T O O K A V A I K L A S S I L E II P O O L A A S T A K S

Aeg	Lauluvara	Muusika-ala- sed teadmised ja oskused	Hääle aren- damine	Mängud ja liikumine	Muusika kuu- lamine	tunde
11.- -31. jaan.	III veerand P*1. "Igaühel oma pill" - eesti rahvalaul 2. "Karunõmm" - H. Kaljuste 3. "Kõnnisammul liigume"	3-osaline takt kuul- mise järgi 2-löögiline noot- ja sellele vastav rüt- misõna (se-(e)is) Laulmine rüt- mistatud ast- metähtede ja käemärkide järgi lauli- kust	"Mängin "pilli ma"	J. Graubini "Kuus väikest trummerit" liikumissuuna muutmisega "Kõnnisammul liigume" lau- lumänguna	1. Eesti pil- lilugu "To- rupill" klaveril esitatuna 2. V. Rebikovi "Karu" klaveril esitatuna	3
1.- -28. veebr.	*1. "Vastlad" - ees- ti rahvaviis 2. "Sõdurid sammu- vad" - H. Kaljuste D 3. "Tudu, tuvike!" eesti rahvalaul	Ritminoodi lugemisharju- tusi lauliku- st JO-aste ja vastav käemärk		"Kõnnisammul liigume" laulumänguna Nimedemäng astmete RA, SO, MI kin- nistamiseks	1. A. Sõbra "Vastla- sõit" lau- lulises et- tekandes 2. Eesti rah- valaul "Vastlad" laululises ettekandes	4

1.- -23. märts	Kordavalt: "Igatüel oma pill" "Poisid, ritta!"	Laulmine rüt- mistatud ast- metähtede järgi		3. P. Tšaikovs- ki "Puusõ- durite marss" he- liplaadilt 4. P. Tšaikovs- ki "Nuku haigus" he- liplaadilt
	D 1. "Väike ema" - H. Kaljuste 2. "Kes ei sammu korraga" Kordavalt: "Poisid, ritta!", "Tudu, tuvike!", "Vastlad", "Iga- tüel oma pill", "Sõdurid sammu- vad", "Kõnnisam- mul liigume"	Rändav JO W -võti, abi- joon "Elav pill" õpitud astme- te kinnista- miseks	"Kes ei sammu korraga" mars- simisega J. Graubinski "Kuus väikest trummarit" liikumissuuna muutmiseega "Kõla kau- nis laulu- kaja läbi meie koo- limaja" (ulatuses c'-g')	3 1. P. Tšaikovs- ki "Uus nukk" heli- plaadilt
1.- -30. apr.	IV veerand *1. "Tervituslaul" H. Kaljuste D 2. "Tiiu, talutüt- rekene - eesti rahvalaul 3. "Mida soovis meile Lenin" - H. Kaljuste	Rütmilise kaasmängu õp- pimine noodi- pildi järgi Refräänid mõiste	MI-RA, RA-MI hüpe "Virus polka" plaksumänguga "Tiiu, talu- tütrekene" liigutustega Rütmiline ni- medemäng 3- osalises tak- tis	4 1. Eesti tant- suviis "Vi- ru polka" klaveril esitatuna 2. A. Sõbra "Pesumasin" laululises ettekandes

<p>D*4. "Maipühal" - M.Terri</p> <p><u>Kordavalt:</u> "Igaühel oma pill" "Poisid, rittat!"</p>				<p>3. I. Sulgini "Lenini pilt" lau- lulises et- tekandes</p> <p>4. A. Aleksand- rovi "NSV Liidu hümn" heliplaa- dilt</p>	<p>1. R. Schumanni "Röömus ta- lupeeg" he- liplaadilt</p> <p>2. C. Saint- -Saënsi "Linnumaja" heliplaa- dilt</p>	<p>3</p>
<p>D*1. "Traktor" - R.Päts</p> <p>P*2. "Kevadel" - eesi rahva- viis</p> <p>Lemmiklaulude kordamine</p>	<p>Lealu rütmili- se kaasmängu õppimine noo- dist</p> <p>Noodi kiirlu- gemisharjutu- si</p> <p>Õpitud laulu rütmil ladumi- ne rütmikaar- dikestega</p>	<p>Omandatud laululiste kogemuste rakendamise</p>	<p>"Talurahva- mäng" laulu- mänguna "Viru polka" plaksumängu- ga</p>			<p>17 t.</p>

Sisukord

	Lk.
Sissejuhatus	3
Plaankonspekte	
I veerand	7
II veerand	32
III veerand	55
IV veerand	82
Kasutatud kirjandus	102
Töökava I poolaastaks	103
Töökava II poolaastaks	106

Хелга Ладва

О музыкальном воспитании в I классе

На эстонском языке

Toimetaja: Ü. P a j u r

Korrektor: E. K a l d m a

Paljundamisele antud 7.01.70. Trükihoognaid 7,0.
Arvestushoognaid 4,1. Autoripooznaid 3,7. Trüki-
arv 2000. ME-00911. Tell. nr. 3.

VÕT-i rotaprint.

Hind 11 kop.

Hind 11 kop.

A-30242

✓

76286

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00292522 2